

Jaarverslag 2025

via
zuid

Inhoud

1. BESTUURSVERSLAG	6	BIJLAGE	
2. ACTIVITEITEN	8	UITSTROOMINTERVIEW ROSA VRIJ	53
2.1 SELECTIE EN BEGELEIDING MAKERSCOLLECTIE	8	UITSTROOMINTERVIEW SEBAS VAN DER DONK	55
2.2 VIA ZUID-PRODUCTIES	20	UITSTROOMINTERVIEW ZORBA HUISMAN	59
2.3 EXTRA ONDERSTEUNING & REPRISES UITGESTROOMDE VIA ZUID MAKERS	22	UITSTROOMINTERVIEW KING SISTERS	63
2.4 VIA ZUID LABS VOOR ONDERZOEK EN EXPERIMENT	24	UITSTROOMINTERVIEW NAOMI STEIJGER	67
2.5 FESTIVALS	29		
2.6 SNEAK PEEKS	33	ZICHTBAARHEID EN BEREIK VAN VIA ZUID IN 2025	70
2.7 MAKERSDAGEN	34	OVERZICHT ACTIVITEITEN EN BEZOEKERS 2025	72
2.8 NETWERKEN	35	OVERZICHT PROJECTEN 2025	74
2.9 WIJZIGINGEN 2025 TEN OPZICHTE VAN HET MEERJARENBELEIDSPLAN	36		
2.10 VOORUITBLIK	37		
3. ZICHTBAARHEID	39		
4. SAMENWERKINGSPARTNERS	40		
5. ORGANISATIE	41		
5.1 MEDEWERKERS	41		
5.2 SAMENSTELLING BESTUUR	42		
5.4 FINANCIËN	43		
5.5 DE EMMER	44		
5.6 BEZOLDIGINGEN EN VERGOEDINGEN	44		
5.7 CULTURELE CODES	45		
6. VERSLAG VAN DE RAAD VAN TOEZICHT	46		

Talentontwikkelaar Via Zuid geeft de aanstormende generatie professionele podiumkunstenars in en vanuit Limburg ruimte om te onderzoeken wat podiumkunsten kunnen zijn en doen. Samen met onze partners werken we aan een levendig podiumkunstenklimaat, gericht op duurzame praktijken en met een scherp oog voor publiekswerking.

De samenleving en het podiumkunstenlandschap zijn continu in beweging. Onze makers reageren hierop met urgente nieuwe verhalen, vragen, vormen, doelgroepen en samenwerkingen. Of die nu plaatsvinden binnen de traditionele instituten en festivals, in de wijk, op school, op een boerenerf of in de lift van een ziekenhuis: Via Zuid geeft de aanstormende generatie makers ruimte voor onderzoek en ontwikkeling die veelvormigheid toelaat, met (artistieke) diversiteit, duurzaamheid en durf als kernwaarden. Wij stellen het belang van het talent centraal terwijl we de behoeften vanuit de samenleving, het publiek en het veld niet uit het oog verliezen. Samenwerken met een verscheidenheid aan partners verrijkt het veld en stut de ontwikkeling van talent.

Via Zuid zet in op duurzame, procesgerichte talentontwikkeling op basis van regionale, Euregionale en landelijke samenwerkingen. We spelen een sleutelrol in de keten van talentontwikkeling in en vanuit Limburg, als enige podiumkunstbrede talentontwikkelingsorganisatie voor professionele podiumkunsten in de provincie. We onderscheiden ons daarnaast ook landelijk door ons artistieke profiel, door de keuzes die we maken voor onze makerscollectie en door onze werking en ligging.

We werken vanuit onze kernwaarden; het streven naar (artistieke) diversiteit, duurzaamheid en durf. (Artistieke) diversiteit omarmt artistieke en intersectionele diversiteit als kracht. Duurzaamheid zien we als een holistisch begrip, waarin we een gezondere sector, maatschappelijke verantwoordelijkheid en de omgang met onze natuurlijke leefomgeving meewegen in de keuzes die we maken. Durf gaat over kunst als *brave space*, artistieke durf, risico's en vernieuwing.

In dit jaarverslag zie je een mooi overzicht van voorstellingen, performances en andere werken die wij met makers uit onze eigen Via Zuid collectie en nieuw, aanstormend talent binnen de podiumkunsten in en vanuit het zuiden van Nederland hebben gemaakt.

1.

Bestuursverslag

In 2025 startte voor Via Zuid een nieuw tijdperk. Noem het gerust een nieuwe route, naar de titel Route voor nieuwe verhalen van ons meerjarenplan voor 2025-2028. Vanaf 2025 vervullen wij onze rol als talentontwikkelingsorganisatie in Limburg vanuit de BIS, de landelijke culturele basisinfrastructuur. Met de brede steun die wij hierdoor zowel landelijk als regionaal krijgen, geven de overheden een belangrijk signaal af: dat zij de ruimte en ondersteuning die aanstormende talenten nodig hebben om zich te ontwikkelen op waarde schatten, maar ook dat de geweldige groei van het Limburgse makersklimaat gezien wordt; dat ónze makers en hún ontwikkeling gezien worden.

De positie in de BIS levert, zo merkten wij direct in 2025, nieuwe kansen op. Dankzij de structurele subsidie kunnen wij meer gewicht in de schaal leggen voor onze makers en hen nog beter op de kaart zetten. Hierbij kiezen wij, zoals in ons meerjarenplan beschreven, kwaliteit boven kwantiteit. In 2025 ondersteunden we minder makers dan in de voorgaande jaren om de dertien makers die wij wél ondersteunden intensiever te kunnen begeleiden. In 2026 zijn dit er twaalf. Daarnaast hebben we geïnvesteerd in vergroting van de zichtbaarheid van Via Zuid. Met een nieuwe huisstijl, vernieuwde website en een speciale aanbodbrochure voor programmeurs kunnen we onze makers beter onder de aandacht brengen van programmeurs en festivals, zowel regionaal als landelijk.

Het vuur voor nieuw talent zit niet alleen in onze organisatie. Al onze makers hebben *elke* kans die zij kregen om hun eigen stem te vinden, hun talenten te verkennen, zich te laten inspireren én te laten zien wat zij in huis hebben met beide handen aangegrepen. Dat leverde een gevarieerd Via Zuid-programma vol hoogtepunten op.

We maakten onze eerste Via Zuid-productie *Het Huis*, een voorstelling van Noah Janssen. We verbreedden daarmee onze rol van coproducent naar die van producent; een uitdagende en leerzame route. We vierden met de makers in de hoofdrol een onvergetelijke jubileumeditie van ons eigen festival *Winternights*; verleden, heden en toekomst kruisten elkaar in een heel divers programma dat zich op meerdere locaties afspeelt. Met festival Musica Sacra Maastricht, het Conservatorium Maastricht en de Toneelacademie Maastricht ontwikkelden we het 'jubileumlab' *All Night Long*; een interdisciplinair onderzoekslab op het snijvlak van muziek en theater dat, de naam zegt het al, de hele

nacht voortduurde. En met de Nederlandse Dansdagen, SALLY, FASHIONCLASH, Musica Sacra en het Limburgs Museum lanceerden we *CLASHLAB*. In dit nieuwe lab werkten jonge makers afkomstig uit verschillende disciplines aan een gezamenlijk werk dat binnen de context van de verschillende partners gepresenteerd werd en zich daar verder kon ontwikkelen: richting dans, richting muziek of richting mode.

Initiatieven zoals *All Night Long* en *CLASHLAB* onderstrepen niet alleen onze focus op een interdisciplinaire praktijk, ze laten eveneens zien dat wij de juiste partners om ons heen hebben verzameld, die deze praktijk met ons willen vormgeven. Vanaf 2026 sluiten ook nieuwe partners schrit_tmacher, het Munttheater en Intro in Situ aan in *CLASHLAB*. Wij zien de brede samenwerking achter deze projecten als een mooie manier om onze makers voor te stellen aan een groot netwerk. Maar deze route loopt in twee richtingen, want via de partnerorganisaties leren wij tegelijkertijd nieuwe makers kennen, die wij misschien nog niet op ons netvlies hadden. Beide toegangsvormen zijn wezenlijk voor de centrale rol die Via Zuid voor aanstormende makers wil vervullen.

Vooraf vierden we onze makers. Vol trots zagen we Zorba Huisman, King Sisters, Rosa Vrij en Sebas van der Donk 'uitvliegen' en (inter)nationaal verder groeien. Andere makers volgen hen op hun pad. Nadat Princess Isatu Hassan Bangura in 2024 de Theo d'Or won voor haar solo performance *Great Apes of the West Coast*, werd zij uitgenodigd om in het voorjaar van 2025 een workshop te geven tijdens La Biennale di Venezia in Italië. Sharon Wesseling werd genomineerd voor de Innovatieprijs Nederlandse Dansdagen Maastricht 2025. Sofie Kramer ontving lovende recensies voor haar solo performance *Lodewijk*.

We maakten kennis met het werk van drie nieuwe makers die per 1 januari 2025 waren ingestroomd in onze collectie: Maarten Heijnsens, die zich verder verdiepte in zijn onderzoek naar gedragscodes en 'etiquette' voor sociale interactie voor zijn performatieve installatie *The Meeting*. Layla Önlén die met haar project *Navelband* onderzocht hoe persoonlijke verhalen zich kunnen vertalen naar universele, gedeelde ervaringen én hoe zij haar diepgewortelde fascinatie voor rood lint, voortkomend uit haar Turkse achtergrond, kan verweven in haar werk. Dit onderzoek leidde haar naar *Bismillah*, waarin zij aan de hand van een 100 meter lang rood lint een intieme, collectieve rituele ervaring creëerde voor het publiek. En de uit India afkomstige maar al geruime tijd in Maastricht woonachtige componist, schrijver en improvisator Sachit Ajmani, die zich vanuit zijn achtergrond in klassieke muziek steeds meer richting muziektheater ontwikkelt. Daarin vraagt hij op het scherpst van de snede aandacht voor urgente thema's, zoals klimaatverandering, het wereldwijde kapitalisme, hebzucht, polarisatie, oorlog en de toenemende onrust in de wereld.

Ook openden we onze deuren voor nieuwe makers. In september was de deadline voor onze jaarlijkse open call. Maar liefst 53 aanmeldingen hebben we ontvangen van makers die interesse hebben in een meerjarig ontwikkeltraject bij Via Zuid. Kortom, er was werk aan de winkel voor de meeleescommissie (BFF's - de Best Feedback Friends).

De ruimere financiële middelen en het functioneren als BIS-ontwikkelinstelling leveren zoals al aangegeven meer kansen op. Ze zorgen ook voor een grotere verantwoordelijkheid en vragen om een professionaliseringsslag binnen de organisatie. Waar medewerkers van Via Zuid voorheen als ZZP'ers werkten, zijn de leden van het kernteam vanaf 1 april 2025 grotendeels in loondienst bij Via Zuid. Ook is de organisatie gegroeid. Deze uitbreiding is bewust beperkt gehouden om hierin weloverwogen keuzes te maken en tegelijkertijd zo veel mogelijk middelen direct te laten landen bij de makers die wij ondersteunen, de kerntaak van Via Zuid. Na het afscheid van Ton Driessen per 1 juni 2025 is Bregtje Radstake aangenomen als zakelijk directeur. Samen met artistiek directeur Joost Segers vormt zij nu de tweekoppige directie; er is dus gekozen voor duaal leiderschap. Karlijn Pauw is binnen de organisatie doorgegroeid naar de rol van projectleider, om zo de grote hoeveelheid projecten en

partners te stroomlijnen. Nieuw in het Via Zuid-team is Tessa Reijnders, verantwoordelijk voor marketing en communicatie. Vanwege de stijgende kosten van makers, hebben we ervoor gekozen de jaarlijkse ontwikkelbijdrage aan de makers in onze collectie met 25% te verhogen. Dit past binnen onze principes met betrekking tot fair pay en zorgt ervoor dat wij op hetzelfde niveau opereren als vergelijkbare landelijke ontwikkelorganisaties. Daarnaast hebben we het advies van de Raad voor Cultuur overgenomen om te investeren in professionalisering van toezichthouders. Wij bieden onze toezichthouders scholing aan, zodat ze zich verder kunnen ontwikkelen. Vanaf 2026 zullen leden van onze Raad van Toezicht tenslotte een passende vergoeding ontvangen, waardoor het voor een diverse groep mensen aantrekkelijker wordt deze rol te vervullen. Zo streven we naar meer diversiteit in onze Raad van Toezicht.

De route voor nieuwe verhalen die wij voor 2025-2028 hebben uitgezet levert de gehoopte resultaten op. En de route loopt door. In 2026 halen wij het Café Theater Festival naar Maastricht om makers en publiek op misschien de meest laagdrempelige plek, de kroeg, met elkaar in contact te brengen. En we werken met Princess Isatu Hassan Bangura aan onze tweede Via Zuid-productie: *Wild Woman – Part I: The Bone Collector*.

2025 was een mooi jaar voor Via Zuid; in dit jaarverslag passeren de belangrijkste ontwikkelingen en een aantal hoogtepunten de revue. Dank aan onze subsidiënten, partners en al die geweldige makers die hier een bijdrage aan hebben geleverd. Samen vervolgen wij de routes die wij de komende jaren voor Via Zuid hebben uitgezet.

Wij wensen je veel kijk- en leesplezier.

Bregtje Radstake,
zakelijk directeur

Joost Segers,
artistiek directeur

2.

Activiteiten

Via Zuid investeert in onderscheidende, nieuwe makers binnen de podiumkunsten. Makers die durven te onderzoeken wat podiumkunsten nu kunnen zijn en doen. Die de wereld verrassen en verrijken, prikkelen en verwonderen. De makers stromen in de eerste vijf jaar van hun professionele carrière bij ons in en doorlopen een traject van vier jaar; van afgestudeerd/autodidact naar een duurzame professionele maakpraktijk. Op deze ontwikkelroute coachen en begeleiden wij elke maker op maat. Zij onderzoeken en creëren vanuit hun eigen artistieke bronnen, doelen, vragen, ideeën, concepten, en hun eigen tempo en koers. Wanneer het past binnen de ontwikkeling, geven we een maker plek binnen onze publieks- en ontwikkelconcepten of werken we samen aan een (co)productie. In 2025 werkten wij met een collectie van dertien bijzondere makers. In dit hoofdstuk passeren al de activiteiten die we voor en met hen organiseerden de revue.

2.1

Selectie en begeleiding makerscollectie

Scouting & Selectie

Via Zuid zit dicht op de huid van de toekomstige generatie podiumkunstantalenten. Continu zijn we op zoek naar nieuwe stemmen; talent dat de potentie heeft om de wereld van nieuwe verhalen, ervaringen, gezichtspunten en/of opwinding te voorzien. We scouten deze talenten op opleidingen en in het veld en door netwerkbijeenkomsten met studenten, nieuwe makers en partners te organiseren. Bijvoorbeeld tijdens Cultura Nova in Heerlen; dit evenement wordt vanwege de ruimte die er is voor nieuwe makers altijd goed bezocht. Daarnaast schrijven we jaarlijks in de zomer een open call uit. Deze oproep staat open voor een breed spectrum aan podiumkunsten; van collectieven tot individuele theatermakers, van spoken word artiesten, choreografen en geluidskunstenaars tot makers van installatiekunst en alle mengvormen. Talentvolle makers met een minder ontwikkelde pen bieden we de mogelijkheid om materiaal in te sturen via bijvoorbeeld filmpjes of een spraakbericht.

De open call leverde in 2025 53 aanmeldingen op. Voorafgaand aan de oproep is er een externe selectiecommissie ingesteld om ons met een blik 'van buiten' te ondersteunen bij het maken van een afgewogen keuze voor een artistiek divers makersklimaat. Aan deze commissie van BFF's van Via Zuid nemen cultuurkenners vanuit verschillende culturele disciplines deel: Nina Willems (Toneelacademie Maastricht & literair collectief PANDA), Janneke Schmeitz (internationaal dansfestival schrit_tmacher), Branko Popovic (FASHIONCLASH) en Wieke Vrijhoef (Maaspoort Venlo). Samen hebben wij op basis van vooraf gestelde criteria een zorgvuldige selectie gemaakt. Zo moeten nieuwe makers een verrijking vormen voor de diversiteit van de makerscollectie op het gebied van artistieke discipline, gender, etniciteit, opleiding en subcultuur. Daarnaast moet duidelijk zijn wat de meerwaarde is van een Via Zuid route voor een desbetreffende maker. Aan de hand van deze criteria zijn drie nieuwe makers toegevoegd aan onze Makerscollectie:

Bo Jacobs ontwikkelt een interdisciplinaire praktijk op het snijvlak van hedendaagse dans, urban contemporary en performancekunst. In haar werk onderzoekt ze verbinding, zelfbeeld en transformatie, verrijkt met tekst, muziek of beeldende elementen. Bo kiest er bewust voor om zich opnieuw in Limburg te vestigen. Vanuit onze regio wil zij haar praktijk zowel verdiepen als verbreden richting het landelijke en internationale veld.

Spielplatz is een in Heerlen gevestigd locatietheatergezelschap, ontstaan vanuit vier studierichtingen van de Toneelacademie Maastricht (regie, performance, acteurs, vormgeving). Het gezelschap bestaat uit Samuël Hento, Kedves van den Berg, Franzi Leonie Keller, Neele Kamerbeek, Merijn P. Kortman en Siem Steinmann. Vanuit hun verschillende vaardigheden als performers, muzikanten, regisseurs, videokunstenaars, schrijvers en kostuumontwerpers vormen zij een interdisciplinair kernteam en maken zij beeldend locatietheater in leegstaande panden waarmee zij de verhalen die leven binnen de omliggende gemeenschappen onderzoeken. Geen historische vertellingen, maar sfeervertalingen: voorstellingen die de ziel van een plek voelbaar maken. Hun werk beweegt tussen performance, spelonderzoek en sociaal experiment. Vanuit Limburg zoeken ze naar nieuwe samenwerkingen binnen en buiten Nederland.

Just van Bommel & Emma van den Elshout vormen een jong duo dat theater, muziek en poëzie verweeft tot intieme, filmisch opgebouwde voorstellingen. Zij studeerden in 2022 af aan de Toneelacademie Maastricht, respectievelijk in de richtingen regie en performance. Samen maken ze werk over dingen die soms klein of vanzelfsprekend lijken, maar bij nadere blik vreemder, enger of juist mooier blijken te zijn. Ze onderzoeken hoe het kleine vaak grootser blijkt dan gedacht. Daarbij schuwen ze vormvernieuwing niet: hun huidige onderzoek *Trans* zoekt het midden tussen dj-set en live performance. Hun traject begint in Limburg, maar hun artistieke blik is nadrukkelijk gericht op het bredere, landelijke en internationale veld.

Coaching

Een ontwikkeltraject van Via Zuid kent vaste ijkpunten. Met elke maker voeren wij aan het begin van het jaar een individueel startgesprek om ontwikkeldoelen vast te stellen en een plan van aanpak op te stellen. Terugkerende, vaste elementen in dit plan zijn artistieke coaching, zakelijke begeleiding, coaching op het gebied van publiekswerking en marketing, en een onderzoek naar draagvlak, inbedding in het veld en mogelijke samenwerkingspartners. In de loop van het jaar worden naast ad hoc begeleiding meerdere voortgangsgesprekken gepland, waarin we de vorderingen en eventuele knelpunten bespreken. Ook welzijn en persoonlijke groei komen in deze gesprekken aan bod.

Naast onze coaching zetten we initiatieven zoals de Via Zuid-Makersdagen, Sneak Peeks en ons eigen festival Winternights in als platform waarop makers hun werk (in progress) aan het publiek tonen, andere makers en publiek ontmoeten en aan hun netwerk bouwen. Meer over deze initiatieven lees je verderop in dit hoofdstuk. Elk Via Zuid-ontwikkeltraject wordt afgerond met een eindinterview over de stappen die de maker heeft gezet en wat er verder nodig is om diens professionele praktijk duurzaam door te ontwikkelen. Daarnaast vindt er een evaluatiegesprek plaats, waarin de maker ons als lerende organisatie ook feedback kan geven op hoe wij onze makers nog beter zouden kunnen ondersteunen. Natuurlijk sluit de deur daarna niet direct. Onze makers kunnen te allen tijde bij ons terecht voor advies en worden regelmatig nog betrokken in onze activiteiten.

“De steun van Via Zuid was voor mij essentieel. Dankzij hun vertrouwen en de langdurige ondersteuning kon ik mij duurzaam ontwikkelen. Door de focus op talentontwikkeling mocht ik fouten maken en risico’s nemen, zonder dat er direct resultaat werd verwacht.”

Rosa Vrij

De Via Zuid Makers- collectie in 2025

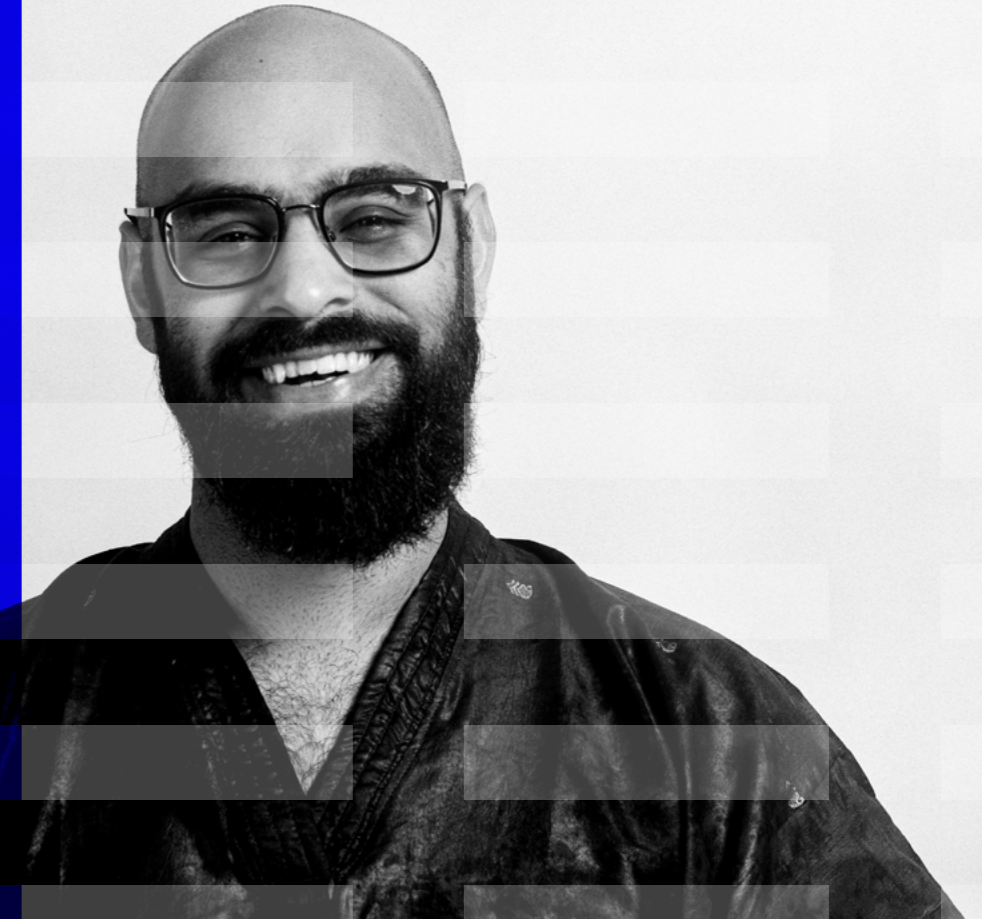
In 2025 bestond de collectie van Via Zuid uit 13 makers →→→

Eerste jaar

Performer, theatermaker en regisseur **Layla Önlen (1978)**, die pas op latere leeftijd koos voor de podiumkunsten. Zij creëerde in 2025 de performances *Navelband* en *Bismillah*.

Componist, improvisator en schrijver **Sachit Ajmani (1994)**, wiens werk balanceert in het continuüm tussen het precieze en geïmproviseerde. Zijn muzikale reis begon op de piano en de tabla maar hij begeeft zich steeds meer richting muziektheater, voornamelijk aangestuurd door muziek en tekst. In 2025 werkte hij aan zijn nieuwe creatie *Radio Static* en in november leverde hij een muzikale bijdrage aan *Making Noise for Gaza*.

Tweede jaar

Maker en performer **Maarten Heijens (1996)**, die in 2025 met zijn ruimtelijke geluidservaring *Parallel Realities* volgens Parool een must-see van De Parade maakte. "Een patatje rendang, een witbiertje én een voorstelling: dit moet je doen en zien op theaterfestival Parade", schreef het Parool.

Performance- en geluidskunstenaar **Boris de Klerk (Amsterdam, 1998)**, die in 2025 op festivals indruk maakte met zijn mix van klankkunst, theater en muziek met *er is geen ritme, er is regen*. Later in het jaar maakte hij met Finn Borath de installatie *roomtone*, een compositie specifiek voor de tl-verlichting voor de Out Of Sight-galerie in Antwerpen. Hij documenteerde zijn artistieke onderzoek in een driedelige radioserie op Kiosk Radio met een live-set in Brussel.

Performer **Ika Schwander (1999)**, die in 2025 haar derde voorstelling *Swan Songs* presenteerde; een heel eigen, poëtische, rauwe en tedere performance over volharding, verlies en menselijke aanwezigheid in een wereld die haar glans verloor. De voorstelling wordt in 2026 verder doorontwikkeld.

Regisseur **Noah Janssen (1995)**, met wie wij in 2025 de eerste Via Zuid-productie presenteerden (zie 2.2.). Daarnaast creëerde hij *Ashes to Ashes* met zijn eigen collectief MC Makita. Deze voorstelling wordt in 2026 verder doorontwikkeld en vindt haar première op Cultura Nova.

Regisseur, performer en schrijver **Sofie de Kramer (1990)**, die in 2025 hoge ogen gooide met haar voorstelling *Lodewijk*; de avondvullende versie van haar performance *SCOLD* waarmee zij in 2023 de juryprijs op het Café Theaterfestival had gewonnen. “Waar *Lodewijk* hoe dan ook goed in slaagt”, recenseert Theaterkrant, “is het loswaken van je eigen denken over ouderschap en kindwens, dus of de voorstelling voor de individuele kijker nu eerder ontroert of frustrereert, als intellectuele oefening slaagt het sowieso.”

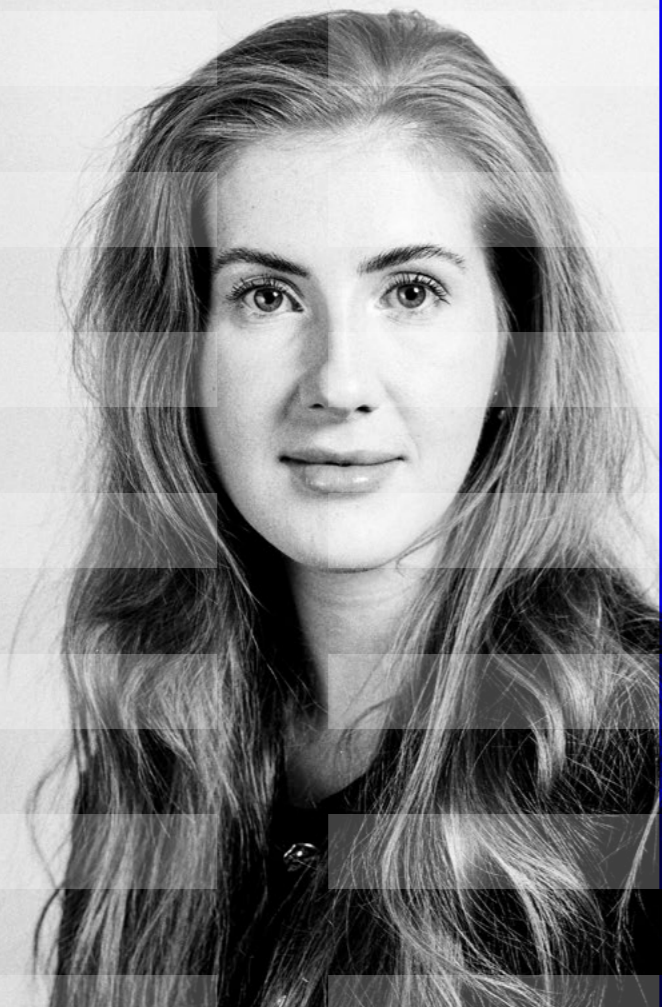
Theatermaker, danser en choreograaf **Marleen Hendrickx (1990)**, die in 2025 werkte aan haar theatervoorstelling *Enfin, Barbin*; Hierin vertrekt ze vanuit dezelfde intersekse thematiek als haar eerdere solo *X Y I*, die door Theaterkrant werd gebombardeerd tot *Keuze van de criticus*. Dagblad van het Noorden sprak van een “topvoorstelling – luchtig en indrukwekkend.”

Performancekunstenaar **Princess Isatu Hassan Bangura (1996)**. Zij toerde in 2025 met de reprise van haar solo *Great Apes of the West Coast*, waarvoor zij in 2024 de Theo d'Or had gewonnen en genomineerd was voor de BNG Theaterprijs. Met deze bijzondere maker werkten wij in 2025 samen met o.m. coproducent Theater Rotterdam aan de tweede Via Zuid-productie die in 2026 in première gaat (zie 2.2.)

Laatste jaar

Zorba Huisman maakt in een snel tempo naam in het land als toneelregisseur en documentaire- en filmmaker. Zij tourde in 2025 met haar voorstelling *Longen*, een coproductie van haar eigen gezelschap NOX, Toneelgroep Maastricht en Via Zuid en kreeg daarvoor lovende recensies: "Vlammende dialogen van een overgenuanceerd koppel", kopte Theaterkrant boven een artikel over het stuk.

King Sisters – het collectief van de zussen/ podiumkunstenaars Joske, Annelie en Marthe Koning – toert vanaf 2025 met hun *Zing Ontbijt*; een theatraal concert waarmee de zussen een oeroude drang naar gemeenschap, samenhang en harmonie aanwakkeren. Voor de jubileumeditie van *Winternights* creëerden de zussen een muzikale opening en resonerend slot.

Rosa Vrij neemt een heel unieke plek in binnen de podiumkunsten met haar universa. Theaterkrant schreef een uitgebreid artikel over *The Chair, The Wig, and the Sheep: the portable universe* dat zij op Cultura Nova toonde. “Met haar werk stelt Rosa Vrij vragen, ze houdt een spiegel voor en dat doet ze op een allervriendelijkste manier, met geduld en een glimlach. Ze heeft een interessante vorm gevonden om haar voortdurend uitbreidend universum te tonen. Als de tekeningen aan een wand zouden hangen, zoals bij een expositie, loop je er als toeschouwer langs. Met deze korte performance daagt ze haar publiek uit om goed te kijken en om beelden en informatie in zich op te nemen. De hersenen maken overuren en de verwarring neemt gaandeweg toe.”

Ook theatermaker en performer **Sebas van der Donk** heeft zijn eigen plek binnen het theaterveld gevonden. Als artistiek leider van Theatergroep Nyxland maar ook op eigen titel geeft hij met vernieuwende vormen ,online en offline, jongeren een stem en aandacht aan de (puber)fase in hun leven. In 2025 creëerde hij onder meer de muziek voor de voorstelling *Niet zo Slim* van Nyxland en de singles/ videoclips *531* en *Voel me niet sexy*.

Hij heeft nog nooit een prijs gepakt
Was nooit de knapste, leukste van de klas
Hij heeft ook nooit dat meisje durven kussen waar hij zó smoorverliefd op was
Hij maakt ook nooit de eerste move
Danst nooit in de juiste groove
Alleen in de pauze op de trap
Met zijn broodtrommel en multivitaminesap
Hij voelt zich niet sexy, maar dat is hij wel
Hij voelt zich niet sexy, zit niet lekker in zijn vel
Voelt zich niet sexy, niet in zijn sas
Daarom zit hij achter in de klas
Na de bel fietst hij naar huis
Snel achter zijn computer — daar is hij thuis
Met koptelefoon en toetsenbord
Verliest hij zichzelf tot het donker wordt
Online is hij vliegensvlug
Deinst voor niks, niets en niemand terug
Daar kan echt niemand hem wat maken
Op school wereldvreemd, maar niet in zijn kamer
Hij voelt zich hier sexy (hier dus wel)
Voelt zich hier sexy, zit lekker in z'n vel
Voelt zich hier sexy, in zijn sas
Hier is hij anders dan in de klas
En zoveel jaren later zit hij niet meer achterin
Maar voelt zich nog best vaak nog een sukkel, een mislukking
Hij ruilde zijn kamer voor het theater in
God, en hij voelt zich zó — achter de piano — een lekker ding
Ik voel mij hier dus sexy (hier dus wel)
Ik voel me hier sexy, zit lekker in mijn vel
Voel me hier sexy, in mijn sas
Hier ben ik wie ik op mijn kamer was

Songtekst *Voel me niet sexy*
van Sebas van der Donk

2.2

Via Zuid-producties

In het meerjarenplan 2025-2028 hebben we aangegeven vanaf 2025 jaarlijks ten minste één eigen Via Zuid-productie op de planken te brengen. Met deze mogelijkheid willen we makers binnen onze collectie, die klaar zijn om deze stap te zetten, coachen bij het maken van een volwaardige productie en hen onder de aandacht van programmeurs, theaters, festivals en publiek brengen. Bij de uiteindelijke keuze voor makers waarmee we deze route inslaan, zijn de artistieke signatuur en ideeën van de maker doorslaggevend. De eerste Via Zuid-productie is *Het Huis* in samenwerking met Noah Janssen (Sittard, 1995).

'Het Huis' van Noah Janssen

Noah Janssen studeerde in 2022 af aan de regieopleiding van de Toneelacademie Maastricht. Hij is een beloftevolle maker met een grote eigenheid en fantasie en een sterk gevoel voor beeld en theatraliteit. Noah wil zich in en vanuit Limburg verder ontwikkelen als maker. Zelf zegt Noah hierover: "Ik houd genoeg van het zuiden om het niet los te willen laten en haat het genoeg om er theatrale bommen te willen laten ontploffen." En: "Juist hier wil ik toegankelijk en verleidelijk, maar bizar en verontrustend werk maken, dat gaat over wat zich in ons binnenste roert."

Na een succesvolle pitch tijdens het Nederlands Theater Festival Heerlen begin 2025, ging *Het Huis* op 23 oktober in het Toon Hermans Theater (PLT) in Sittard-Geleen in première. Het is een beeldende, fantasierijke voorstelling, die de toeschouwer naar verborgen hoeken van het onbewuste leidt, of zoals Theaterkrant het omschrijft: "Een fantasievolle zoektocht naar ontsnapping uit de alledaagsheid." Aan het eind van 2025 toert de productie nog altijd door het land.

CREDITS

Concept & regie Noah Janssen
Spel Peter Vandemeulebroecke & An Hackselmans
Geluidsontworp Jonathan Bonny
Vormgeving Anne Habermann
Lichtontwerp Vasilis Apostolatos
Trucs & Techniek Bogi Bakker
Dramaturgie Nina Willems
Regieassistentie Lytse Keijser
Campagnebeeld QiQi van Boheemen & Merel de Vroome
Productie Laura Selvi
Een productie van Via Zuid, onderdeel van Oproer, mede mogelijk gemaakt door het Vriendenloterij Fonds, Ministerie van OCW, Provincie Limburg, Gemeente Maastricht, Gemeente Heerlen en Gemeente Sittard-Geleen.

CREDITS

Concept, text, direction and performance Princess Isatu Hassan Bangura
Sound Composer Edis Pajazetovic
Drums Ruben van Asselt
Scenography Morgana Machado Marques
Light design Jan Groenland
Dolls design Fay van Erp, Jelena Bondt
Costume design Tricia Nganga Mokosi
Visual artist Stan Smeets
Writing coach Clarice Gargard
Physical coaching Milou van Duijnhoven
Performance coaching Cherish Menzo,
Vocal coaching Leela May Stockholm, Monica Janssen (Wisselkind)
Light and video Niels Runderkamp
Sound Marcel Janssen
Productieleider Laura Selvi
Productie Via Zuid in coproductie met Theater Rotterdam, Likeminds, PLT en Frascati Producties

'Wild Woman – Part I: The Bone Collector' van Princess Isatu Hassan Bangura

In 2025 zijn we in samenwerking met performancekunstenaar Princess Isatu Hassan Bangura aan de voorbereiding van onze tweede productie begonnen. Princess maakte een onuitwisbare indruk met haar soloperformance *Great Apes of the West Coast*; een visuele, muzikale en lyrische solovoorstelling die het verhaal van de West-Afrikaanse cultuur vertelt door de stem van een West-Afrikaanse vrouw. Haar nieuwe performance *Wild Woman* borduurt op dit thema voort: geïnspireerd door de figuur van La Loba uit *Women Who Run With the Wolves* van Clarissa Pinkola Estés, verzamelt de *Bone Woman* de verloren botten en zingt ze terug tot leven. Niet uit nostalgie, maar uit noodzaak: wat vergeten is, moet opnieuw herinnerd worden.

De performance vertrekt vanuit een breuk - met oorsprong, met het moederlichaam, met voorouderlijk geheugen. Vanuit die leegte ontvouwt zich een intens traject van desintegratie, confrontatie en transformatie. *Wild Woman – Part I: The Bone Collector* komt tot stand in samenwerking met het Productiehuis van Theater Rotterdam en zal in 2026 in première gaan.

2.3

Extra ondersteuning & reprises uitgestroomde Via Zuid makers

De steun van Via Zuid houdt niet strikt op als een maker na vier jaar onze collectie verlaat. Om onze rol als broedplaats voor nieuw talent te verstevigen bieden we ook na onze intensieve samenwerking ondersteuning. Bijvoorbeeld door als coproductent reprises mogelijk te maken. En soms overschrijdt een maakproces de periode van vier jaar. In 2025 vielen drie bijzondere makers in deze 'buitencategorie'.

Sharon Wesseling ↓ Reprise *DisConnect* & *fiVe*

We coproduceerden *DisConnect* en *fiVe* van 20Hertz | Sharon Wesseling. *DisConnect* is een meeslepende dansvoorstelling waarin vijf dansers de delicate balans tussen connectie en disconnectie verkennen. De dansers tonen de zoektocht naar verbinding met een rauwe kwetsbaarheid, waarbij grenzen vervagen en de scheiding tussen performer en publiek langzaam verdwijnt. Met *fiVe* maakte Sharon een solo over haar eigen verhaal. Zij onderging op jonge leeftijd meerdere operaties aan haar gehoor. Hoewel de operaties goed verliepen, hield Sharon blijvende gehoorschade over. Dit inspireerde haar om *fiVe* te creëren, een danssolo over het ontbreken, maar ook over de aanwezigheid en het bewustzijn van de vijf zintuigen. Wat gebeurt er als je bepaalde zintuigen mist? Wat doet dit met je geest en je lichaam? Beide voorstellingen beleefden in 2024 hun première, maar zijn in 2025 opnieuw getoond.

Naomi Steijger ← audio installatie *SXWorker Choir*

In 2025 lanceerde oud Via Zuid-maker Naomi Steijger haar podcast *De zeven levens van Betty*. Als kassameisje in het Erotisch Museum op de Wallen hoorde Naomi de wildste verhalen. Maar één verhaal liet haar niet meer los: de brute moord op de 19-jarige sekswerker Betty Szabo vijftien jaar geleden. De moordenaar is nooit gevonden. Gedreven door de vraag wie Betty was, begon Naomi aan een zoektocht. Daarbij raakte zij verstrikt in de cold case die tijdens haar onderzoek onverwacht weer opnieuw bekeken werd door de politie van Amsterdam. In zeven afleveringen schetst Naomi in haar podcast een indringend portret van Betty: als moeder, drakenvrouw en jonge vrouw met dromen. Het verhaal begint met een dood meisje, maar eindigt met haar wederopstanding. Naomi maakte met *De zeven levens (...)* niet alleen een meeslepende podcast, maar bevroeg tegelijkertijd dit medium en het populaire genre *True Crime* kritisch. In aanloop naar de podcast, maakte Naomi met onze steun een audio-installatie met een koor van sekswerkers. Deze is in het red light district van Amsterdam te horen geweest tijdens het *straat vol kunst* festival. De muziek van de installatie was tevens te horen in de podcast *De zeven levens van Betty*.

“De zeven levens van Betty is een true-crimeverhaal met een feministische insteek waarin Steijger voorbij wil gaan aan de sensatie. En dat is gelukt.”

de Volkskrant ★★★★★

Silke van Kamp ↑ A Clever way into the heart

Tijdens haar periode bij Via Zuid worstelde Silke van Kamp met faalangst. Als afleidingsmanoeuvre, besloot ze een essay te schrijven over het werk van de provocerende beeldend kunstenaar Maurizio Cattelan, wiens brutale en humoristische stijl haar hielp haar liefde voor kunst opnieuw te vinden. Het essay is zowel een gedegen kunstkritiek als een persoonlijke reflectie op faalangst, kunst en de zoektocht naar zelfvernieuwing. Bij het verkennen van deze thema's slaagt Silke erin om de lezer naast intellectueel te prikkelen ook emotioneel te raken. In de lecture performance die ze aan de hand van dit essay met steun van Via Zuid ontwikkelde, komt het essay tot leven en wordt het publiek uitgedaagd om de relatie tussen kunst, persoonlijke transformatie en de sociale rol van de kunstenaar opnieuw te overwegen.

2.4

Via Zuid Labs voor onderzoek en experiment

Bij Via Zuid organiseren we activiteiten waarmee we makers willen inspireren en prikkelen om stappen te zetten in hun artistieke ontwikkeling. Of waarmee we hen de mogelijkheid bieden om hun werk (in ontwikkeling) te toetsen aan het publiek. Deze activiteiten ontwikkelen we voor de makers in onze eigen collectie, maar ook voor andere talenten en kunstenaars die in het zuiden van het land actief (willen) zijn maar die wij nog minder duidelijk in beeld hebben. Onze labs fungeren als vrijplaats voor artistiek onderzoek, vernieuwing en kruisbestuiving. Ze bieden makers de kans om in een kort tijdsbestek een aspect van hun makerschap uit te diepen en samenwerkingen met andere makers en disciplines te onderzoeken. Omdat de labs ook open zijn voor talenten 'van buiten' komt het voor dat een maker zich in de kijker speelt en daarna doorstroomt naar een vierjarige ontwikkelplek in onze eigen makerscollectie. In 2025 was danser/choreograaf Bo Jacobs die zich graag in het zuiden van het land wil vestigen zo'n 'doorstromer'.

Danslab ←

Het Danslab is een werkplaats waar choreografen artistiek onderzoek doen in uitwisseling met publiek. Via Zuid en SALLY Dansgezelschap Maastricht bieden in dit lab ruimte aan zowel opkomende choreografen aan het begin van hun carrière als aan choreografen die op zoek zijn naar nieuwe manieren om verhalen te vertellen via dans en beweging. In 2025 was het door organisatorische veranderingen bij zowel SALLY als Via Zuid wat lastiger om de werkplaats vorm te geven. Toch is het gelukt om mooie resultaten neer te zetten. Zo kreeg vanuit Via Zuid Bo Jacobs een onderzoeksplek in het Euregionaal Danslab. Zij maakte in dit lab haar eerste productie voor het jonge publiek *Niet Prikken*.

De Spaanse choreografe Mireia Varón Gallofré werkte in 2025 in het Danslab verder aan haar voorstelling *Skin Hunger*. Samen met geluidsontwerper Myra-Ida van der Veen en dichter Puck Füsers maakt zij hiermee een meeslepemde multi-sensorische voorstelling voor een breed publiek, met speciale aandacht voor blinde en slechtziende mensen. Tijdens meerdere toonmomenten heeft zij deze voorstelling doorontwikkeld. In 2026 gaat hij touren.

Ook aan het werk in het Danslab waren danser en choreograaf Sarah Baltzinger & experimenteel kunstenaar Isaiah Wilson. Zij vormen sinds 2022 een team en hebben samen onder meer de RIDCC Partner Award 2024 gewonnen; deze prijs stelde hen in staat om een nieuw project op te zetten voor het Danslab, dat zij daarnaast ook hebben gespeeld op basisscholen. Tenslotte was Sellam El Achari aan het werk. Hij doorloopt in het Danslab een meerjarig traject om zijn ambitie als choreograaf te verwezenlijken.

In aanloop naar 2026 scherpen we de kaders voor het Danslab opnieuw aan.

**« ik loop,
en het lopen warmt me op.
zodra ik me verplaats,
neemt de ruimte
tussen ons in een andere
vorm aan »**

Puck Füsers

Talentlab ←

In het Talentlab dat wij ontwikkelden in samenwerking met Toneelgroep Maastricht duikt een diverse groep opkomende kunstenaars uit allerlei verschillende disciplines samen in een intens creatief proces. De deelnemers krijgen volledige vrijheid om te maken wat zij willen. Doelen zijn vrije creatieve uitwisseling, experiment en ontmoeting. Onder begeleiding van Paul Slangen (TgM) en Joost Segers (Via Zuid) gingen in 2025 Via Zuid makers Noah Janssen en Sachit Ajmani samen met Myrthe Krepel, Quensley Coster, Valentijn Schmitz, Nico Pul, Hester Bonnie Bulthuis en Puck Füsers het avontuur met elkaar aan. Zij werkten in een intensieve periode van vijf weken in De Bordenhal, de werkplaats van Toneelgroep Maastricht, toe naar een eindpresentatie tijdens de Museumnacht op 11 april 2025 in Maastricht.

De presentatie bestond uit een reeks multidisciplinaire performances met een glansrol voor alpacawol. De makers besloten dit lokale 'restproduct' een rol te geven in hun werk. Onder meer in decors, kostuums en maskers.

Muzieklab ↑

Het Muzieklab is een samenwerking van Intro in Situ (Maastricht), Pop in Limburg (Limburg) en Via Zuid. Elk jaar gaat een groep muzikale makers in dit lab een intensieve werkperiode aan waarin verbeelding in muziek, beeld en klank de hoofdrol speelt. Hoewel het Muzieklab afgesloten wordt met een presentatiemoment is dat niet het doel van het project. De nadruk ligt op het proces en het onderzoek van de makers. Vanuit Via Zuid is Neele Kamerbeek van Spielplatz in het Muzieklab aan het werk geweest. Zij heeft een performance-achtergrond maar speelt binnen het collectief ook een belangrijke muzikale rol. Vanuit Intro in Situ nam Selim Aydin, een zeer begaafd trompettist, deel. Pop in Limburg had singer-songwriter Simon Pinget aangedragen. De samenwerking tussen dit drietal heeft een interessante, performance opgeleverd, geïnspireerd door Vivaldi's *Vier Seizoenen*, die zij tijdens de uitreiking van de Limburgse Popprijs in de Muziekgieterij in Maastricht hebben opgevoerd; met live getekende visuals/animations door Neele. Deze drie hebben elkaar in hun onderzoek en samenwerking enorm geïnspireerd.

Tijdens de evaluatie is besloten om Muzieklab vanaf 2026 structureel onder te brengen in CLASHLAB.

CLASHLAB ↘

CLASHLAB is een nieuwe, grensverleggende residentie georganiseerd door Fashionclash, SALLY, Nederlandse Dansdagen, Musica Sacra, het Limburgs Museum en Via Zuid. Dit lab brengt drie jonge makers uit mode, dans en muziek samen om niet als losse schakels of in dienst van elkaars werk, maar in een *gelijkwaardige clash* van disciplines een *gezamenlijk* werk te maken. Ook in dit lab gaat het niet om een eindproduct in de klassieke zin van het woord, maar om een levend kunstwerk dat binnen verschillende contexten getoond wordt en verandert. De drie kunstenaars die het spits afbeten waren Lioba Benold (fashion en social design), Shu Jantje (dans/urban) en Jelle Huizinga (performance, muzikaal en grote interesse in fashion). Geïnspireerd door het thema 'Heilige Huisjes' van Musica Sacra 2025 hebben zij op de revolutionaire muziek van Stravinsky's *Le Sacre du Printemps* een performance ontwikkeld met dans en stof als een minstens zo revolutionaire viering van heiligheid. Vervolgens was het de uitdaging voor de makers om deze performance telkens aan te passen aan nieuwe speelplekken én nieuw publiek, want op 20 september was deze te zien tijdens Musica Sacra, op 4 oktober in de Danskerk tijdens de Nederlandse Dansdagen en in november in de industriële omgeving van de AINSI tijdens Fashionclash Festival. De presentatie in het Limburgs Museum volgt in 2026. Bij de volgende editie van CLASHLAB werken ook Intro in Situ, schrit_tmacher en het Munttheater als partners mee.

Co-Lab

Samen met het Duits-Nederlands-Belgische dansfestival schrit_tmacher, ARTbewegt en Huis voor de Kunsten Limburg (advies) organiseert Via Zuid het talentontwikkelingsprogramma Co-Lab. Talentvolle dansers en choreografen uit de Euregio krijgen in dit lab de kans om een nieuwe korte productie te ontwikkelen, die tijdens schrit_tmacher zowel in Heerlen als in Aken (DE) en Eupen (BE) te zien is. In 2025 vierde het grensoverstijgende talentontwikkelingsprogramma haar tiende jubileum met een programma waarin deelnemers uit de afgelopen tien jaren – Luc Arnoldussen, Minoe Bossink, Silke Dekker, Shauna Fischer, Lieve Gielen & Kimberley Ottenheim, Akeem Abidoeye, Clara Bähr, Maya Ringelstein & Lien Vandenborne – reflecteerden op het werk dat zij eerder voor Co-Lab hadden gemaakt. De Heerlense Bo Jacobs nam als nieuwe maker deel aan het Lab. Zij presenteerde tijdens het festival in de hal van het Stadskantoor van Heerlen een aanzet voor haar nieuwe productie *Huidschrift* die in 2026 in première gaat.

Taallab

In het Taallab onderzoekt een maker onder de vleugels van Collectief PANDA en Via Zuid de rol van 'taal' binnen de podiumkunsten. In de eerste editie van dit nieuwe lab onderzocht performer, schrijver en 'maker-verzameler', zoals zij zichzelf noemt, Mira Verhoeve de taal van de traditie van de Limburgse schutterij. Geïnspireerd door de militaire uniformen en het thema broederschap wilde ze poëtische en persoonlijke verhalen vangen over verkleden en het verlangen onderdeel te zijn van iets groters. Deze traditie linkte zij aan een queer perspectief om haar eigen verleden en identiteit in een klein Limburgs dorp en een universeel gevoel van ontheemding te begrijpen. Als uitkomst van haar onderzoek creëerde Mira een miniatuur-schutterswereld en poëtische teksten in deels Nederlands en deels Limburgs dialect, die zij tijdens een Via Zuid Sneak Peek heeft gepresenteerd.

Terugkijkend was ons eerste Taallab nog een zoektocht; het was ook de eerste samenwerking met PANDA. De maker had daarbij behoefte aan kaders die wij nog niet helemaal hadden bepaald. Voor de tweede editie in 2026 willen we de kaders voor het Taallab verder hebben uitgezet. Die kaders krijgen momenteel nog vorm.

Wat gezegd wordt, doet iets: elke zin zet iets in beweging, elke klank verandert hoe het wordt gehoord.

ALL NIGHT LONG ↑

All Night Long was een eenmalig grensverleggend project van Via Zuid, Festival Musica Sacra en Toneelgroep Maastricht dat we in 2025 konden realiseren met extra subsidie van de gemeente Maastricht. Het project bracht twaalf studenten van het Conservatorium Maastricht en de Toneelacademie Maastricht samen in een ontmoeting tussen muziek, theater en interdisciplinair onderzoek rond het thema slaaprituelen. De aftrap vond plaats tijdens Musica Sacra 2025, waar de studenten het concert *Mozart y Mambo* van Sarah Willis en het Havana Lyceum Orchestra bijwoonden. Na deze ontmoeting tussen twee totaal verschillende muzikale werelden bogen de studenten zich onder begeleiding van experts over een onderzoek naar slaap en slaaprituelen, intercultureel werken, muziek dramaturgie en kunstvormen waarbij de tijdsduur en het ervaren van tijd centraal staan. De opgedane inspiratie verwerkten zij in een unieke performance in het LAB-gebouw tijdens Winternights Festival 2025. De deelnemers kregen in deze nacht één op één een performer toegewezen, die hen op wakkere momenten zeer liefdevol begeleidde en trakteerde op muziek en performances; een nachtelijke totaalervaring, van experiment tot verstillig, tot (half)slaap. Heel waardevol van dit project was de samenkomst tussen studenten van het conservatorium en de toneelacademie; in de praktijk is het hoofdzakelijk door hun drukke onderwijsagenda lastig om deze studenten samen te brengen in een project.

ZUIDZONE SITTARD

ZuidZone is een sociaal-artistiek lab dat wij uitvoeren in samenwerking met theatergezelschap Het Laagland in Sittard-Geleen. Dit lab vindt plaats in de levendige wijk Geleen-Zuid en is opgezet als een ontmoeting tussen theatermakers en wijkbewoners. Samen met geïnteresseerde buurtbewoners, ook wel wijkmakers genoemd, bedenken en organiseren professionele makers Zuidzone-projecten met theater, muziek, radio, fotografie en beeldende kunst. Alle thema's en vormen, van performance tot gezamenlijke kook- of knutselsessies kunnen de start zijn van een nieuw project. Oud Via-Zuid-maker Mayke Roels begeleidt en coacht de ZuidZone-makers hierbij. Ook hier geldt dat het niet om het eindproduct gaat, al zijn deze vaak heel erg tof; het gaat om het verbindende proces: de inzet van theater om mensen bij elkaar te brengen en te activeren. In 2025 heeft onder meer Layla Önlén een project uitgevoerd; haar sociaal-maatschappelijk ingekleurde werk past perfect bij participatietheater. Daarnaast is er gewerkt aan de performance *Dag Flatje*, die (oud)bewoners van de hoogbouwflats de Wagenaar- en de Pijperflat in Geleen-Zuid de gelegenheid bood om afscheid te nemen van de flats voordat deze voor altijd zouden verdwijnen. Andere activiteiten die bewoners van alle leeftijden bij elkaar brachten waren *Dochters over vaders*, *Vluchtgevaar*, *Reuzepas* en *Laat je horen*. De vorm van deze activiteiten varieerde van workshop tot dramales tot podcast. De sociaal artistieke samenwerking met Het Laagland krijgt de komende jaren een vervolg.

2.5 Festivals

Via Zuid wil de voedingsbodem voor nieuwe makers in Limburg versterken door speelplekken voor makers te creëren. Hiervoor werken we samen met diverse festivals en theaters in Limburg, de rest van Nederland en kijken we ook een beetje over de Belgische en Duitse grens. Samen creëren we mogelijkheden voor makers om hun werk te tonen en te 'toetsen' aan een publiek of om het publiek als co-creator bij het maakproces te betrekken.

10 JAAR WINTERNIGHTS

De jubileumeditie van *Winternights* op 12 en 13 december 2025, markeerde een mijlpaal in de ontwikkeling van het 10-jarige festival en bevestigde de betekenis ervan als ontwikkelplek voor makers binnen de podiumkunsten. *Winternights* biedt makers de ruimte om werk in ontwikkeling te delen, onderzoeksvragen te testen en hun werk verder te verdiepen in directe relatie tot publiek en professionals. De nadruk op het onaffe en het gesprek daarover maakt *Winternights* tot een unieke context binnen het veld.

Verdeeld over de twee festivaldagen presenteerden dertien makers hun werk in ontwikkeling, verspreid over verschillende locaties. Uit de Via Zuid-Collectie kon het

publiek kennismaken met Sachit Ajmani, Princess Isatu Hassan Bangura, Layla Önlén en King Sisters. Birsu Tamer, die geselecteerd werd voor de Cement-Via Zuid afstudeerproductie, toonde ook haar eerste onderzoek voor haar voorstelling. Sachit Ajmani presenteerde fragmenten uit zijn futuristische opera *Radio Static*, die tijdens Musica Sacra 2026 in première gaat. Princess Isatu Hassan Bangura toonde in de rauwe omgeving van een kelderruimte haar eerste ideeën voor *Wild Woman*, waarin zij in de directe en confronterende relatie tot het publiek thema's als identiteit, vrouwelijke kracht en lichamelijke gezondheid onderzocht. Layla Önlén werkte met het 'rode lint' als uitgangspunt voor een geleide improvisatie met het publiek. King Sisters creëerden een gezamenlijke setting waarin zang en ritueel samenkwamen tijdens

de opening en afsluiting van Winternights. En Birsu Tamer presenteerde fragmenten uit *Istanbul, 2084*; een dystopische voorstelling waarin verschillende personages aftellen naar een allesverwoestende aardbeving.

De samenwerking tussen Via Zuid, SoAP en C-TAKT bij *Winternights* onderstreept het internationale en euregionale karakter van het festival. Door deze samenwerking komen verschillende artistieke contexten en netwerken samen, wat bijdraagt aan de uitwisseling van perspectieven en de ontwikkeling van makers binnen een breder werkveld. SoAP greep het jubileumfestival daarbij aan om haar makers uit te nodigen andere makers te introduceren, om zo nieuwe perspectieven in te brengen en de reikwijdte van het platform van Winternights te vergroten. Dankzij deze uitnodiging maakten we kennis met Elia Steffen en Roleda/ Yunus Bilir; zij verzorgden het sluitstuk van het festival met *A Mass on the Move*, waarin het publiek in een collectieve beweging vanuit het festivalhart terug de stad in werd geleid. Elia Steffen presenteerde *Psalm for the Monstrous* als een lecture-performance. Yunus Bilir (Roleda) presenteerde *No borders on the water*, een performance waarin muziek, mythische verhalen en fysieke handelingen samenkwamen.

Vanuit C-TAKT maakten we kennis met Ode de Kort (Antwerpen): zij presenteerde een fysieke performance waarin eenvoudige objecten, stemgebruik en lichaam samenkwamen in een speelse en onderzoekende setting. Jitse Huysmans (Brussel) presenteerde een eerste versie van haar installatie *SPIJT / Erosie van Tijd*, waarin bezoekers via koptelefoons luisterden naar verhalen over herinnering, gemis en kleine beslissingen. Kevin Trappeniers (Brussel) presenteerde *Art/Earth: Jöklaminni*, een ruimtelijke installatie/performance waarin licht, geluid en materiaal samenkwamen in een verstilde setting. Elsa van der Linden (Utrecht) presenteerde een performance waarin luisteren en geluid centraal stonden. Met behulp van performatieve objecten en live saxofoonspel onderzocht zij de grens tussen geluid en muziek.

Gezamenlijk vormden deze makers een gelaagd programma waarin verschillende disciplines, generaties en ontwikkelfases samenkwamen. Voor alle makers gold dat *Winternights* concreet heeft bijgedragen aan de verdere ontwikkeling van hun werk, zowel inhoudelijk als in hun omgang met publiek en presentatie context. Het in het vorige hoofdstuk beschreven *All Night Long* vormde een waardevolle aanvulling op het programma.

ROOMS PERFORMANCE FESTIVAL →

Rooms is een jaarlijks performancefestival onder de vlag van Marres, FASHIONCLASH en Via Zuid in Maastricht, de Vlaams-Nederlandse Brakke Grond in Amsterdam, Dansateliers in Rotterdam en MU in Eindhoven. Dit mini-festival brengt elk jaar in het laatste weekend van januari een mix van jonge makers en gevestigde talenten op het gebied van performance, theater, beeldende kunst, dans, mode en muziek samen in een museale context. In 2025 presenteerde Rooms in de huiselijke kamers van Marres uitdagend theater, dromerige films, intieme dansstukken en bijzondere beeldende kunst. In een van de kamers schitterde Via Zuid-maker Sofie de Kramer met haar performance *Monolith*. In deze extatische paaldanstrop transformeert zij de paal in een heilig object, een poort naar een andere wereld waar aloude wijsheden verscholen liggen. Het onbeweeglijke stuk staal krijgt op deze futu-feministische reis rituele eigenschappen toegekend, terwijl Sofie tegelijkertijd speelt met de clichés van paaldansen en de verwachtingen van het publiek.

Vooruitkijkend naar 2026 staat uitbreiding van het Rooms-netwerk en de van het festival in het internationale performanceveld op de agenda. Hiertoe zijn in 2025 gesprekken gevoerd met C-Takt (Pelt, BE), en SPRING (Utrecht).

2.6 Sneak Peeks

Sneak Peeks zijn theatrale 'blind dates' waarin onze makers hun werk dat vaak nog in ontwikkeling is tonen aan het publiek én daarna met elkaar in gesprek gaan. In 2017 zijn we samen met Theater Heerlen met dit waardevolle concept gestart. Intussen tonen we ook Sneak Peeks in het Toon Hermans Theater in Sittard, Munttheater in Weert, Theater aan het Vrijthof in Maastricht en de ECI Cultuurfabriek in Roermond. Het mes snijdt aan beide kanten. De Sneak Peeks bieden de theaters een boeiende avond voor avontuurlijke kijkers én een goede manier om de hand te reiken naar publiek dat niet gewend is aan de uitdagendere theatervormen die soms ook gepresenteerd worden. Met de nagesprekken oogsten makers waardevolle input voor hun verdere maakproces. In 2025 hebben meerdere makers uit onze collectie hun werk tijdens een Sneak Peek getoond.

Noah Janssen vormt met QIQi van Boheemen, David Roos en Anne van der Vegt MC Makita. Zij maken fysiek, filmisch en bloederig theater over geweld, moraliteit en operazangeressen. In de Sneak Peek namen zij het publiek mee in het maakproces van hun nieuwe voorstelling *Ashes to Ashes* over de grens tussen mens en lichaam.

Layla Onlen toonde in Museum W in Weert een Sneak Peek van haar nieuwe werk *Bismillah*. Hierin verweeft zij haar levensverhaal in een collectieve ervaring, waarin zij samen met vrouwen woorden borduurde op een rood lint, als een tastbare biografie. *Bismillah* is een intieme, fysieke en poëtische beleving; een rituele ontmoeting, die uitnodigt tot verbinding.

In mei namen Sofie Kramer en Kaatje Kooij het publiek mee in een taboedoorbrekende Sneak Peek (i.s.m. Oproer). Sofie Kramer toonde haar futu-feministische performance *Monolith*. Kaatje Kooij presenteerde met *Kaatje Kooij's Stand-Up Show: De Musical* een goudeerlijke stand-up comedy show meets 'nightmare-musical' over de ups en downs van moederschap. Sofie Kramer is als regisseur en schrijfcoach aan deze voorstelling van Kaatje Kooij betrokken.

In oktober stond de Sneak Peek in het teken van een ontmoeting met theatermaker Silke van Kamp die daarvoor als regisseur bij het Zuidelijk Toneel veel indruk heeft gemaakt met haar toneelbewerking van Nabokovs schandaalroman *Lolita* uit 1955 tot de voorstelling *F*ck Lolita*. In de Sneak Peek bracht zij haar essay *A Clever Way into the Heart* tot leven in een lecture performance. In dit werk reflecteert Van Kamp op de grensverleggende kunst van Maurizio Cattelan, haar eigen faalangst, en de rol van kunst als spiegel én motor van het hart.

In november brachten we het werk van de makers in het Euregionaal Danslab en het Taallab naar het theaterpodium. Bo Jacobs toonde *Niet Prikken!*, de jonge Duitse maker Theano Makariou-Kanonis presenteerde *Cracks of Light*; een fysieke, poëtische performance over de tegenstrijdigheden van de jeugd. Taallab-maker Mira Verhoeve deelde na de pauze de bevindingen van haar onderzoek naar de poëtische betekenis van de Limburgse schutterij door de ogen van een 'landverlater'. Een gelaagde, persoonlijke reis met interviews, beelden en verhalen over saamhorigheid en verlangen naar verbinding.

Annelie en Joske Koning van performance collectief King Sisters werkten in 2025 allebei aan een solo performance. In de laatste Sneak Peek van 2025 toonden zij de eerste aanzetten van deze werken. *Natuur, LSD en Liefde* (werktitel) is gebaseerd op Joskes ervaringen in de bergen. Als een magiër probeert ze deze immense natuurbeleving voor ons op te roepen, waardoor we misschien deze onmetelijke ruimte in onszelf kunnen voelen. Annelie werkt in *Hoe blijf ik bij mijn geliefde?* aan een elektronisch theaterconcert, dat gaat over emotionele verbinding in de context van een romantische man-vrouw relatie. Ze is geïnspireerd door de muziek van Nick Cave en zet haar rijke vocale vocabulaire in om alle kanten van samenblijven en hoe je dat doet te belichten.

2.7

Makersdagen

Elk jaar in januari en augustus organiseren wij voor de makers in onze collectie 'Makersdagen' voor uitwisseling, inspiratie en community-building. Onze makers zien elkaar zelden; ze werken hoofdzakelijk in hun eigen bubbel. Op de makersdagen investeren we in onderling contact door samen een of meerdere voorstellingen te bezoeken, een lezing bij te wonen of samen te werken tijdens een workshop. Bij onderdelen van dit programma zijn ook andere makers en bijvoorbeeld ook studenten van de Toneelacademie Maastricht welkom. De bijeenkomsten worden altijd goed bezocht.

In 2025 hebben we het aantal bijeenkomsten vanuit onze wens om een levendige makerscommunity te vormen in het zuiden van het land opgeschroefd naar drie bijeenkomsten.

In januari 2025 hebben wij deelgenomen aan het programma van NTF PRO tijdens de eerste editie van het Nederlands Theater Festival Heerlen. Via Zuid performer Ika Schwander heeft gesproken over werken in de Euregio. Noah Janssen heeft tijdens het festival zijn voorstelling *Het Huis* gepitcht. En Layla Onlen heeft haar performance *Bismillah* uitgevoerd met de makers. Zij zorgde tijdens het programma voor een verbindend ritueel.

In augustus/september hebben we tijdens Cultura Nova *Het Zingontbijt* van King Sisters, *The Chair, the Wig and the Sheep: the Portable Universe* van Rosa Vrij en

de Zondagochtend Lezing over AI en technologie in de podiumkunsten door (voormalig Via Zuid-maker) Celine Daemen bezocht. Zowel de bijeenkomst tijdens NTF PRO als Cultura Nova hebben we aangegrepen om inhoudelijk te reflecteren op het werk van de Via Zuid-makers en onze waarde voor de podiumkunsten. Dit waren heel waardevolle sessies.

De derde Makersdag organiseerden wij daags voor ons eigen festival Winternights in december. Het programma bestond onder meer uit een Thaiboks workshop gecombineerd met een lezing rondom kwetsbaarheid onder de noemer *Soft Tactics for Hard Times*. Het programma werd door de deelnemers zeer gewaardeerd; de timing was alleen minder goed omdat veel makers de dag erna moesten performen op Winternights. Er was daardoor weinig ruimte om nog iets extra's te doen. Een leermoment.

2.8

Netwerken

De meeste coproducties komen voort uit op maat toegesneden makerstrajecten en samenwerkingen met partners. Daarnaast initiëren we ook in samenwerking met landelijke festivals interessante coproductie plekken, waarmee onze makers zich in de kijker spelen.

OFFSPRING

Tijdens internationaal performance festival SPRING in Utrecht organiseren Dansateliers, DansBrabant, FAAM en Via Zuid het talentontwikkelingsprogramma OFFSPRING. Ieder van deze partners draagt een nieuwe maker aan die binnen de kaders van SPRING de ruimte krijgt om work-in-progress te tonen. Vanuit Via Zuid presenteerde performance- en geluidskunstenaar Boris de Klerk een eerste schets van een artistiek onderzoeksproject waarin hij het snijvlak van muzikale compositie, performance en taal verkende. Sterke invloeden van geïmproviseerde muziek, Japanse haiku, het werk van John Cage en hoorspel kwamen samen in een ruimtelijke luisterervaring.

Oproer

Oproer is een nieuw landelijk netwerk (ontstaan in 2024 met financiële steun van de Vriendenloterij) van acht producerende ontwikkelinstellingen voor theatertalent verspreid door het land. Zij bundelen hun krachten om een duurzamer makersklimaat te realiseren. In vrijwel het hele land staan de budgetten voor culturele instellingen en theaters namelijk zwaar onder druk. Vooral aankomende theatermakers hebben hier last van omdat zij hierdoor minder speelplekken en kansen krijgen om zich te presenteren en publiek op te bouwen. Oproer springt hierop in door een platform te creëren dat opkomende theatermakers ondersteunt bij productie, marketing en publieksbenadering, waarbij de focus ligt op het opbouwen van een duurzame carrière. Vanuit dit initiatief konden in 2025 Yeliz Dogan, Dylan Nieuwland en Elvis de Launay door het land touren, net als Via Zuid maker Sofie Kramer met de coproductie *Lodewijk*. Daarnaast is *Het Huis* van Noah Janssen mede met steun vanuit Oproer gemaakt, waardoor ook voor deze voorstelling een landelijke tour gegarandeerd was. Een aantal van deze voorstellingen toert ook nog in 2026. En ook Marlies Ruigrok en DRIE DAGEN FRIS zullen nieuw werk presenteren in een landelijke tour.

Enter festival

Het Enter festival is een landelijk afstudeerfestival voor nieuwe theatermakers. Dit festival vult de leegte op nadat het ITS afstudeerfestival voor theaterscholen was weggefallen. Elk jaar faciliteert *Enter* een ontmoeting van afstuderende theaterwerkers met elkaar, publiek en het werkveld. Dat is elk jaar op een andere locatie in het land, vanuit de gedachte dat het culturele veld geen centrum kent. Dus reisde het festival van Amsterdam waar het initiatief in 2023 begon naar Den Haag in 2024 en naar Groningen in 2025. Via Zuid steunt Enter als partner financieel en is beschikbaar voor mentoring voor de jonge, wisselende festivalorganisatie van recente theater-alumni. Laatstejaars van de Toneelacademie Maastricht zijn altijd goed vertegenwoordigd in het voorstellingsprogramma en als bezoekers.

Makers*Monday

Makers*Monday is in 2024 in het leven geroepen om (aankomende) professionals binnen de podiumkunsten te ondersteunen bij concrete vragen waar zij in hun uitvoeringspraktijk tegenaan lopen. Het team achter dit initiatief waaraan namens Via Zuid Joost Segers deelneemt, strijkt elke maand bij een van de netwerkpartners in het land neer, zodat er altijd ondersteuning in de buurt is. Makers, schrijvers, acteurs, regisseurs, dramaturgen, scenografen, programmeurs, producenten, technici: iedereen kan binnenlopen, vragen stellen en de gelegenheid grijpen om één op één of in klein comité te sparren met een professional. Naast het feit dat Makers*Monday een laagdrempelig initiatief is voor makers om vragen te stellen, is het voor de netwerkpartners een geschikte gelegenheid om nieuwe talenten te leren kennen. In 2025 vond voor het eerst een editie in Maastricht plaats, andere partners zitten onder andere in Groningen, Amsterdam, Delft en Den Bosch.

2.9 Wijzigingen 2025 ten opzichte van het meerjarenbeleidsplan

Via Zuid kent een dynamische praktijk. Ons veld en de makers zijn continue in beweging. Dit resulteert in nieuwe samenwerkingen en projecten, maar ook in wijzigingen in bestaande of voorgenomen projecten.

Euregional Performance Lab

Tijdens NTF Pro (Nederlands Theaterfestival) in Heerlen organiseerden we samen met de organisatie van NTF en PLT (Parkstad Limburg Theaters) een panelgesprek over Euregionaal werken. Als sprekers sloten Elena Tzavara en Jori Klomp van Theater Aachen (Duitsland), Gerhard Verfaillie van CC Hasselt (België), Simon vandenBulke van Théâtre de Liège (België) en Joost Segers en Ika Schwanders van Via Zuid (Nederland) aan, Festivaldirecteur Tobias Kokkelmans modereerde het gesprek. Hieruit bleek zowel de potentie van Euregionaal werken als de obstakels. In 2025 heeft dit nog niet tot een residentieperiode in de vorm van een 'Euregional Performance Lab' geleid. Wel zijn we momenteel in gesprek met Theater Aachen om te onderzoeken hoe we in 2026 een vorm kunnen vinden om samen te werken.

We live here

Sociaal artistiek lab 1 *We Live Here*, is inmiddels afgerond. Er is een vervolg opgezet onder de noemer KAN (kunstacademie Nazareth). Als Via Zuid zijn wij betrokken bij de ontwikkeling van het project, en Via Zuid maker Layla Önlén is aangehaakt als een van de makers die het project inhoudelijk verder vormgeven en uitvoeren. De verdere ontwikkeling van het project wordt hoofdzakelijk opgepakt door SoAP en de betrokken makers.

Performance Technology Lab

De drijvende kracht achter het *Performance Technology Lab* was theaterproducent Feikes Huis. Toen bij aanvang van deze kunstenplanperiode een groot deel van hun financiering wegviel, hebben ze zich moeten terugtrekken uit het lab, waardoor het geen doorgang heeft kunnen vinden.

Unboxed

Ook de subsidie van Festival Over 't IJ, belangrijkste partner van *Unboxed* is helaas weggefallen. Hierdoor kan *Unboxed* niet doorgaan. In het landelijke veld van talentontwikkeling zijn verschillende organisaties verdwenen die zich specifiek bezighouden met talentontwikkeling op het gebied van locatietheater. Voor de langere termijn voeren we met verschillende partners zoals SoAP en Platform Horizon gesprekken om te kijken of we, waarschijnlijk richting de nieuwe kunstenplanperiode, de handschoenen op kunnen pakken om in gezamenlijkheid een rol te spelen in het opvullen van dit gat in de landelijke keten van talentontwikkeling.

2.10 Vooruitblik

We vervolgen de routes met de makers in onze collectie en de organisatie van de verschillende labs en festivals. Daarnaast hebben we in 2025 gewerkt aan de organisatie van het eerste Café Theater Festival (CTF) in 2026 in Maastricht. Tijdens het festival veranderen Maastrichtse cafés in podia waar beginnende makers korte voorstellingen spelen midden tussen het publiek. Geen pluche stoelen of grote theaterzalen, maar theater op de bar, tussen de tafels of midden in de kroeg. Het Café Theater Festival presenteert al meer dan twintig jaar voorstellingen van nieuwe makers in cafés in verschillende Nederlandse steden. Jaarlijks ontdekken duizenden bezoekers op deze manier nieuw talent. Het festival breekt bewust met traditionele theaterconventies en maakt theater toegankelijk voor een breed publiek. Bezoekers kunnen eenvoudig binnenlopen en betalen volgens het principe *pay what you want or can*. In april zal een bont gezelschap nieuwe makers vlotte voorstellingen presenteren in vijf Maastrichtse cafés.

Daarnaast hebben we ons waardevolle Sneak Peek concept doorontwikkeld tot 'Peek & Bowl'. In plaats van de Sneak Peek als losse voorstelling, verbinden we een *work in progress*-voorstelling aan een reeds geprogrammeerde voorstelling in de theaters. In de popmuziek zijn voorprogramma's heel gangbaar, in het theater is het een vernieuwend concept. Zo'n avond begint om 19u of 19u30 met een Sneak Peek van werk in ontwikkeling van een nieuwe maker en gaat hier, onder begeleiding van een moderator, over in gesprek. Er volgt een eenvoudige, informele maaltijd en vervolgens wordt de 'hoofdvoorstelling' bezocht. Op deze manier hopen we een groter en ander publiek bij de Sneak Peeks te verwelkomen, waaronder ook publiek dat de weg naar een van onze avonden anders wellicht niet had gevonden.

Tenslotte kijken we uit naar onze tweede Via Zuid productie *Wild Woman* van Princess Isatu Hassan Bangura, die haar Limburgse première tijdens Cultura Nova beleeft. Met haar unieke, rauwe artistieke signatuur en verhaal vormt het werk van Princess, die als één bonk energie van het podium knalt, een prachtige aanvulling op het regionale, landelijke en internationale podiumkunstenlandschap.

3.

Zichtbaarheid

In 2025 hebben we de vernieuwde huisstijl van Via Zuid volledig doorgevoerd in al onze communicatiemiddelen, waardoor we consistent en herkenbaar naar buiten treden. Ook de nieuwe website is in 2025 officieel gelanceerd. Deze visuele en inhoudelijke doorontwikkeling ondersteunt onze ambitie om zowel onze makers als onze organisatie krachtig en eigentijds te positioneren.

De zichtbaarheid van Via Zuid en onze makers bleef een belangrijk speerpunt. Ook in 2025 maakten we van elke nieuw aan Via Zuid verbonden maker een portret dat werd gepubliceerd op onze website en gedeeld via onze social media kanalen. Daarnaast bleven we het maakproces van onze makers actief volgen en onder de aandacht brengen via onze nieuwsbrief, website en social media. We zagen er daarbij op toe dat Via Zuid zichtbaar werd gepositioneerd als coproductent in de uitingen van de makers zelf.

Onze (sociaal)artistieke projecten en labs werden gedurende het jaar uitgelicht via onze kanalen, waarbij we steeds meer aandacht hadden voor context en verdieping. Een belangrijke ontwikkeling hierin is de totstandkoming van het Oproer circuit. Dit netwerk had niet alleen inhoudelijk maar ook communicatief een zichtbare plek binnen ons programma en droeg bij aan het bereiken van nieuw en breder publiek in heel Nederland. Als onderdeel van dit netwerk realiseerden we in 2025 onze eerste *eigen* productie, *Het Huis* van Noah Janssen. Deze productie betekende ook op het vlak van marketing en communicatie een nieuwe rol voor Via Zuid. Een rol waarbij we niet alleen faciliterend en ondersteunend waren, maar eindverantwoordelijk voor de positionering, publieksbenadering en zichtbaarheid van de voorstelling.

In de begeleiding van makers op het gebied van communicatie en publieksbenadering hebben we in 2025 verdere stappen gezet. We ondersteunden hen onder meer met feedback op teksten en communicatiemiddelen, het meeschrijven aan marketing- en subsidieplannen en het meedenken over publieksstrategieën, doelgroepen en samenwerkingen. Deze begeleiding werd steeds op maat ingericht, afhankelijk van de fase en behoeften van de maker.

Daarnaast genereerden we in 2025 opnieuw free publicity via persberichten, aankondigingen en online zichtbaarheid rondom het werk van onze makers. Nominaties, prijzen en presentaties droegen bij aan de versterking van onze zichtbaarheid en reputatie binnen het culturele veld. Zo zijn we breed uitgemeten in de NRC Cultuurbijlage over Maastricht die in september landelijk is verschenen. Ook hebben we geïnvesteerd in betaalde advertenties via Instagram en theaterkrant.nl.

Ook zagen we in 2025 een sterke interesse van nieuwe makers om zich aan Via Zuid te verbinden, wat zich vertaalde in een groeiend aantal aanmeldingen. Dit onderstreept onze zichtbaarheid en positie binnen het culturele veld en bevestigt het vertrouwen van makers in Via Zuid als ontwikkelplek.

Tot slot kwamen wij tot het inzicht dat vergroting van de zichtbaarheid van Via Zuid en haar makers nodig is. Vandaar dat we na de zomer besloten om een nieuwe marketingmedewerker te zoeken met de expliciete opdracht om, op basis van frisse inzichten en een hernieuwde blik, een strategisch marketingplan te ontwikkelen én te implementeren. Deze medewerker is aan het einde van het jaar gestart, waardoor de concrete resultaten van deze inzet zich pas in 2026 zullen laten zien. Daarmee zetten we een duidelijke stap richting verdere versterking van onze positionering en het bereik van ons werk.

4.

Samenwerkingspartners

Via Zuid werkt als nomadische netwerkorganisatie samen met een breed en divers veld van partners, van presentatieplekken en festivals tot onderwijsinstellingen en (inter)nationale ontwikkelnetwerken. In onze labs, festivals en coproducties brengen we makers in contact met organisaties als Toneelgroep Maastricht, SALLY Dansgezelschap Maastricht, Intro in Situ, PANDA en schrit_tmacher Festival, en verbinden we ons aan platforms als Nederlandse Dansdagen, Musica Sacra, FASHIONCLASH en het Limburgs Museum. Ook binnen netwerken als Oproer en Makers*Monday versterken we de landelijke en internationale positionering van onze makers. In Limburg werken we nauw samen met podia als Parkstad Limburg Theaters, Theater aan het Vrijthof en De Maaspoort, en met festivals als Cultura Nova, Limburg Festival en Zomerparkfeest. Onderwijsinstellingen zoals de Toneelacademie en het Conservatorium Maastricht zijn belangrijke partners in talentontwikkeling. Daarnaast zijn coproductiepartners als Theater Rotterdam, Frascati en Likeminds essentieel voor de realisatie en doorontwikkeling van werk. Deze duurzame samenwerkingen vormen het fundament onder onze werkwijze en maken het mogelijk om talentontwikkeling stevig te verankeren in een regionaal, nationaal en internationaal ecosysteem.

schrit_tmacher
just dance!

NZD

PLt

C CULTURA NOVA
INTERNATIONAAL
DANSFESTIVAL

SALLY
Dansgezelschap Maastricht

LIMBURGS MUSEUM

maas poort

zomerparkfeest

t theater aan het vrijthof

MAKERS MONDAY

—
—M—
—H—
—S—
—A—

O PROER

intro in situ*

LIMBURG FESTIVAL

P&NDA

FASHIONCLASH

5.

Organisatie

5.1

Medewerkers

De organisatie van Via Zuid wordt gedragen door een compact kernteam, passend bij de nomadische werkwijze en de focus op directe ondersteuning van makers. Per 1 april 2025 zijn zowel de duale directie (artistiek en zakelijk) als de projectleider in dienst bij Via Zuid. De rol van projectleider is ingevuld door de voormalige communicatiemedewerker, waarmee een bewuste verschuiving heeft plaatsgevonden in de inrichting van het team.

Per 15 mei 2025 is een nieuwe zakelijk directeur aangetreden. In de periode daarna heeft een zorgvuldige en warme overdracht plaatsgevonden met vertrekkend zakelijk directeur Ton Driessen. Deze overdracht heeft bijgedragen aan continuïteit in de organisatie en een stevige basis gelegd voor de verdere ontwikkeling van Via Zuid in de komende beleidsperiode.

In de oorspronkelijke plannen was voorzien in een publiekswerker: een rol gericht op het verbinden van makers met publiek en maatschappelijke partners. In de praktijk is in 2025 gekozen voor de invulling van een projectleidersrol. Deze keuze is ingegeven door de groei van het aantal projecten, coproducties en samenwerkingen, en de daarmee samenhangende behoefte aan coördinatie en afstemming met partners in de regio, landelijk en in de Euregio.

Binnen deze ontwikkeling is er bovendien bewust gekozen om de communicatiefunctie te versterken met een marketeer met ruime ervaring in de culturele sector in Limburg. Deze keuze hangt direct samen met de doelstelling van Via Zuid om de zichtbaarheid van de organisatie en haar makers te vergroten. In een veld waarin Via Zuid opereert zonder eigen huis, maar via een netwerk van partners, is herkenbaarheid en positionering van groot belang, zowel richting publiek als richting programmeurs, festivals en andere samenwerkingspartners.

De combinatie van een projectleidersrol en een versterkte marketingfunctie zorgt ervoor dat zowel de interne organisatie van projecten als de externe zichtbaarheid van Via Zuid en haar makers beter worden geborgd.

Tegelijkertijd is de ambitie om een publiekswerker aan het team toe te voegen nadrukkelijk blijven bestaan. De wens om de verbinding tussen makers en specifieke publieksgroepen en maatschappelijke partners verder te verdiepen, wordt gezien als een belangrijke volgende stap in de ontwikkeling van de organisatie. Deze stap vraagt echter ook om een team dat efficiënt samenwerkt en goed op elkaar is ingespeeld. In 2025 is daarom ingezet op het versterken van interne afstemming en het verder uitkristalliseren van rollen en verantwoordelijkheden. Vanuit die basis wordt in 2026 verder verkend welke aanvullende expertise nodig is om zowel de (co)productierol als de publiekswerking duurzaam te versterken.

Naast het kernteam werkt Via Zuid met een flexibele schil van freelancers. Voor specifieke projecten, zoals Winternights en eigen producties, wordt gewerkt met een productieleader op projectbasis. Deze werkwijze stelt Via Zuid in staat om per project de juiste expertise aan te trekken en tegelijkertijd de organisatie compact en wendbaar te houden.

5.2

Samenstelling Bestuur

Via Zuid werkt volgens een bestuur-directiemodel, waarbij de dagelijkse leiding ligt bij de directie. De directie wordt gevormd door de artistiek directeur Joost Segers (1988) en de zakelijk directeur, tot 1 juni Ton Driessen (1961) en vanaf 16 mei 2025 Bregtje Radstake (1979). Zij zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de artistieke koers, de ontwikkeling en begeleiding van de makerscollectie, de (inter)nationale positionering en de financiële gezondheid van de organisatie.

De directie opereert in nauwe dialoog met partners en makers, en legt verantwoording af aan de Raad van Toezicht. De combinatie van artistieke en zakelijke directie maakt het mogelijk om inhoudelijke ambities en organisatorische randvoorwaarden voortdurend met elkaar in balans te houden.

Nevenfuncties Joost Segers:

- Tutor Share HKU Master Scenography
- Selectiecommissie Delft Fringe Festival
- Jury open call schrit_tmacher Festival en Greylight Projects

Nevenfuncties Ton Driessen

- Penningmeester Stichting POON
- Bestuurslid Broodfonds The Fonz

Nevenfunctie Bregtje Radstake:

- Bestuurslid Wildpark
- Bestuurslid Toneelgroep Cargo
- Bestuurslid Oostvogels

5.3

Samenstelling Raad van Toezicht

Het aantal leden van de Raad van Toezicht van de stichting VIA ZUID wordt door de raad van toezicht vastgesteld (artikel 8.1 statuten). In 2025 bestaat de RvT uit vijf leden, inclusief de voorzitter.

In het rooster van aftreden staat op welk moment elk lid van de RvT is aangetreden. De leden worden benoemd voor een periode van drie jaar (artikel 8.4). Een aftredend lid van de RvT kan éénmaal worden herbenoemd.

Naam	(Neven)functies	Datum eerste benoeming	Datum tweede benoeming
Marie-Claire Defauwes <i>Voorzitter</i>	– Directeur Jeugd Limburg – Bestuurslid Parkstad Limburg Prijs – Penningmeester VVE	16-03-2022	4-4-2025
Habibola Mohamadi	– Project Planner Yunext Traffic – Freelance Male Model	25-01-2023	
Annet Bremen	– Freelance auteur en docent voor diverse opdrachtgevers	19-09-2023	
Ilse Lenders	– Opleidingsmanager VISTA College Heerlen – Bestuurslid KOM'MIT	01-07-2024	
Ferdinand Pleyte	– Zelfstandig managementconsultant – Voorzitter Raad van Toezicht Stichting Basisbibliotheek Biblitorura	04-04-2025	

5.4

Financiën

Voor de kunstenplanperiode 2025–2028 is Via Zuid voor het eerst opgenomen in de BIS als ontwikkelinstelling, met een structurele subsidie van € 435.000 per jaar. Daarnaast werd de subsidiëring door de Provincie Limburg en de gemeenten Maastricht, Sittard-Geleen en Heerlen voortgezet.

Andere belangrijke inkomstenbronnen zijn onder meer de coproductiebijdragen uit het Oproer-circuit, waarmee een groot deel van de eerste eigen productie van Via Zuid – *Het Huis* – is gefinancierd. Deze middelen zijn grotendeels afkomstig van de VriendenLoterij. Dioraphte leverde opnieuw een bijdrage aan het festival Winternights. Daarnaast maakte Via Zuid in 2024 succesvol aanspraak op de regeling Oog voor Impuls, waarmee twee medewerkers die voorheen als zzp'er aan de organisatie verbonden waren, in dienst konden worden genomen. Dit was een belangrijke stap in het verduurzamen van arbeidsrelaties en het verder versterken van de organisatie.

De totale omzet van Via Zuid bedroeg € 1.016.903,-, een stijging van ruim 17% ten opzichte van 2024. Deze stijging hangt deels samen met het feit dat Via Zuid voor een groeiend aantal projecten als penvoerder optreedt, waardoor coproductiebijdragen en projectmiddelen via de eigen administratie lopen. De kosten lieten eveneens een stijging zien, maar deze ontwikkeling loopt nog niet volledig in de pas met de toegenomen omzet. In het verslagjaar is gericht geïnvesteerd in de verdere professionalisering van de organisatie, fair practice en de versterking van de ondersteuning van makers.

In lijn met deze ontwikkeling en vanuit de fair practice-gedachte is ervoor gekozen om de jaarlijkse ontwikkelbijdragen voor makers met 25% te verhogen. Voor eerstejaars makers betekent dit een stijging van € 10.000 naar € 12.500, en voor makers in het tweede, derde en vierde jaar van € 22.500 naar € 28.125. Hiermee wordt beter aangesloten bij de gestegen kosten binnen het veld, zowel voor makers als voor hun producenten, en bij de ambitie om minder makers intensiever en duurzamer te ondersteunen.

Een deel van het positieve resultaat hangt samen met de fasering van activiteiten over kalenderjaren heen. Voor de productie *Wild Woman*, waarvan de uitvoering en daarmee samenhangende kosten deels in 2026 vallen, wordt een reservering aangehouden. Daarnaast zijn twee ontwikkeltrajecten, van de King Sisters en Zorba Huisman, in de tijd doorgeschoven, waardoor de bijbehorende middelen pas in het volgende boekjaar worden ingezet. Het positieve resultaat dient daarmee deels ter dekking van reeds geplande activiteiten in 2026.

Meer details over de financiële ontwikkeling, baten en lasten zijn opgenomen in de Jaarrekening 2025.

5.5

De Emmer

De Emmer (MR) fungeert binnen Via Zuid als een makersraad en heeft een rol die te vergelijken is met die van een ondernemingsraad of medezeggenschapsraad. In De Emmer zijn jaarlijks drie tot vier makers uit de makerscollectie vertegenwoordigd, waarbij de samenstelling rouleert. Op deze manier wordt geborgd dat verschillende perspectieven uit de makerspraktijk structureel worden meegenomen in het functioneren en de ontwikkeling van de organisatie.

De Emmer biedt een plek waar makers niet alleen hun eigen traject bespreken, maar ook reflecteren op de werkwijze van Via Zuid als geheel. Het is daarmee een belangrijk instrument voor wederkerigheid: Via Zuid ondersteunt makers in hun ontwikkeling, makers dragen op hun beurt bij aan het aanscherpen van de organisatie. In 2025 heeft De Emmer een enquête uitgezet onder alle makers en daarbij een gezamenlijke bijeenkomst georganiseerd. Deze evaluatie gaf waardevolle inzichten in hoe makers de ondersteuning door Via Zuid ervaren. Uit de resultaten kwamen drie centrale thema's naar voren: de behoefte aan nog meer betrokkenheid vanuit Via Zuid, een sterkere binding met Limburg, en meer ruimte voor reflectie en transparantie.

Deze uitkomsten hebben geleid tot een aantal concrete aanpassingen in de werkwijze van Via Zuid. Zo hebben we vaste contactmomenten per maakproces ingevoerd en het aantal intervisiemomenten uitgebreid. Ook zetten we meer in op gezamenlijke momenten, zoals makersdagen en informele ontmoetingen, om de onderlinge verbinding te versterken. Daarnaast werken we aan een duidelijke jaarplanning.

Om de relatie met Limburg te verdiepen, organiseren we structureel presentatie- en ontmoetingsmomenten en zetten we in op het verbinden van makers met regionale partners. Tegelijkertijd werkten we aan het vergroten van transparantie, onder meer door het aanpassen van formats voor vervolgvragen en het explicieter maken van de rol van artistieke en externe coaching.

De Emmer heeft hiermee in 2025 opnieuw laten zien een essentieel onderdeel te zijn van de organisatie van Via Zuid. De makersraad draagt bij aan een continue dialoog tussen makers en organisatie en helpt Via Zuid om haar werkwijze blijvend te toetsen, te verdiepen en te verbeteren.

5.6

Bezoldigingen en vergoedingen

De bezoldiging van de directie vindt plaats binnen de kaders van de Wet normering topinkomens (WNT) en blijft binnen het voor de sector geldende maximum. Via Zuid streeft ernaar om binnen deze kaders een eerlijke en transparante beloningsstructuur te hanteren.

De leden van de Raad van Toezicht ontvingen in 2025 geen vergoeding, met uitzondering van reiskostenvergoedingen en vrijkaarten voor voorstellingen van Via Zuid.

5.7

Culturele codes

Via Zuid onderschrijft de Governance Code Cultuur, de Fair Practice Code en de Code Diversiteit & Inclusie. Deze codes functioneren niet als een formeel afvinkkader, maar als een praktisch en inhoudelijk kompas voor de manier waarop Via Zuid werkt: in de organisatie, in samenwerking met makers en partners, en in de besteding van middelen.

Governance Code Cultuur

Via Zuid werkt met een helder onderscheid tussen toezicht en bestuur, met een duale directie (artistiek en zakelijk) en een onafhankelijke Raad van Toezicht. Verantwoordelijkheden, onderlinge verhoudingen en werkwijze zijn vastgelegd in onder meer het directiereglement en het vergaderreglement van de Raad van Toezicht, die in 2025 verder zijn aangescherpt. In 2025 is daarnaast gewerkt aan:

- het verder structureren van de planning- en controlecyclus (begroting, realisatie, prognose);
- het explicieter maken van risicobeheersing en besluitvorming rondom grotere projecten en coproducties.

Kenmerkend voor Via Zuid is dat governance niet alleen top-down is georganiseerd, maar ook wordt gevoed vanuit de praktijk van makers. De Emmer – een wisselend makerscollectief dat reflecteert op de werking van Via Zuid – speelt hierin een belangrijke rol. Daarnaast besteedt Via Zuid expliciet aandacht aan sociale veiligheid binnen de organisatie en in de samenwerking met makers en partners:

- Via Zuid hanteert een gedragscode, die publiek beschikbaar is via de website en actief wordt gedeeld bij de start van labs, producties en ontwikkeltrajecten;
- er is een onafhankelijke vertrouwenspersoon beschikbaar voor makers, medewerkers en andere betrokkenen.

Hiermee borgt Via Zuid een werkomgeving waarin professioneel handelen, aanspreekbaarheid en veiligheid vanzelfsprekende uitgangspunten zijn.

Fair Practice Code

Fair practice is een kernwaarde in de werkwijze van Via Zuid en direct verbonden met de missie om duurzame ontwikkeling van makers mogelijk te maken.

In 2025 is dit concreet gemaakt door:

- een verhoging van de ontwikkelbijdragen met 25% (naar €12.500 voor eerstejaars en €28.125 voor meerjarige trajecten), inclusief gerichte middelen voor coaching;

- het structureel verhogen van vergoedingen binnen labs;
- het bewust kiezen voor minder makers, met meer diepgang en betere voorwaarden;

Daarnaast is in 2025 een verschuiving zichtbaar in de rol van Via Zuid binnen projecten:

- Via Zuid treedt vaker op als penvoerder of (co)producent, waardoor meer verantwoordelijkheid wordt genomen voor productie, budget en arbeidsvoorwaarden;
- dit maakt het mogelijk om fair practice niet alleen te stimuleren, maar ook daadwerkelijk te borgen binnen projecten.
- Fair practice krijgt daarmee niet alleen vorm in tarieven, maar ook in de inrichting, begeleiding en financiering van trajecten.

Code Diversiteit & Inclusie

Diversiteit en inclusie zijn voor Via Zuid geen losstaand beleidsterrein, maar een integraal onderdeel van de artistieke en organisatorische praktijk.

Dit komt tot uitdrukking in:

- de samenstelling van de makerscollectie, waarin ruimte is voor uiteenlopende achtergronden, disciplines en perspectieven;
- de keuze voor projecten en samenwerkingen die zich expliciet verhouden tot maatschappelijke en culturele diversiteit, zoals het sociaal-artistieke lab Zuidzone en een coproductie als *Skin Hunger* van Mireia Varón Gallofré, gericht op publiek met een visuele beperking;
- langdurige samenwerkingen met partners in verschillende stedelijke en regionale contexten (o.a. Maastricht, Heerlen, Sittard-Geleen en daarbuiten);
- Via Zuid kiest er bewust voor om makers te ondersteunen die nieuwe verhalen en perspectieven inbrengen en zich verhouden tot actuele maatschappelijke vraagstukken. Daarbij wordt niet alleen gekeken naar representatie, maar juist ook naar inhoud, urgentie en artistieke noodzaak.

Binnen projecten wordt daarnaast aandacht besteed aan:

- toegankelijkheid voor verschillende publieksgroepen;
- het creëren van veilige en inclusieve werkprocessen;
- het verbinden van lokale en (inter)nationale netwerken.
- Tot slot. De drie culturele codes komen binnen Via Zuid samen in de dagelijkse praktijk: in de manier waarop middelen worden verdeeld, keuzes worden gemaakt en relaties met makers en partners worden vormgegeven. Ze functioneren daarmee als één samenhangend kader voor een zorgvuldige, eerlijke en toekomstgerichte werkwijze.

6.

Verslag van de Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht (RvT) van Stichting Via Zuid kwam in 2025 viermaal bijeen in reguliere vergaderingen, aangevuld met een themasessie over samenwerking en governance en een begeleide zelfevaluatie. De raad bestond uit Marie-Claire Defauwes (voorzitter), Ilse Lenders, Annet Bremen, Habibola Mohamadi en Ferdinand Pleyte, die in 2025 als nieuw lid toetrad. De voorzitter werd in 2025 herbenoemd voor een tweede termijn.

De RvT vervult haar toezichthoudende rol conform de Governance Code Cultuur en ziet toe op het functioneren van de organisatie, de realisatie van de doelstellingen en de besteding van middelen. Daarnaast vervult de RvT de rol van werkgever van de directie en fungeert zij als klankbord en sparringpartner. In 2025 stond de samenwerking met de vernieuwde directie centraal, na het vertrek van zakelijk directeur Ton Driessen en de start van Bregtje Radstake, naast de blijvende artistiek directeur Joost Segers. De RvT heeft deze overgang actief gevolgd en geëvalueerd en spreekt waardering uit voor de zorgvuldige overdracht en de positieve ontwikkeling van de samenwerking binnen de directie.

In de vergaderingen werd structureel aandacht besteed aan de artistieke en zakelijke ontwikkelingen binnen Via Zuid. De RvT besprak onder meer de instroom en uitstroom van makers, de ontwikkeling van nieuwe labs zoals CLASHLAB en de voortgang van bestaande programma's. Ook werd stilgestaan bij de ontwikkeling van eigen producties, waaronder *Het Huis* en de voorbereiding van *Wild Woman*, waarbij zowel artistieke als organisatorische en financiële aspecten zijn gewogen. Daarnaast kwam de regionale en (inter)nationale positionering van Via Zuid nadrukkelijk aan bod, waaronder de ambitie om de zichtbaarheid en spreiding in Limburg, met name in Noord-Limburg, verder te versterken.

De financiële stand van zaken vormde een vast agendapunt. De RvT besprak de realisatie en prognose van 2025, waarbij zichtbaar werd dat de gerealiseerde baten en lasten zich gunstiger ontwikkelden dan vooraf begroot. Dit hangt samen met een combinatie van behoedzaam begroten, incidenteel hogere bijdragen van partners en fondsen, en indexatie van subsidiebedragen.

De RvT heeft in lijn met de doelstelling van Via Zuid besloten deze ruimte gericht in te zetten voor de versterking van de artistieke praktijk. Daarbij is gekozen voor een intensivering van de ondersteuning per maker, onder meer door een verhoging van de ontwikkelbijdragen met 25%. Deze keuze sluit aan bij de Fair Practice Code en bij de bredere kostenontwikkelingen in het veld, waarbij makers en coproductiepartners geconfronteerd worden met stijgende tarieven en productiekosten. Met deze inzet kiest Via Zuid nadrukkelijk voor kwaliteit en verdieping: minder versnippering en meer duurzame ondersteuning van makers in hun ontwikkeling.

Op organisatorisch vlak sprak de RvT met de directie over de verdere professionalisering van de organisatie. Belangrijke onderwerpen waren de doorontwikkeling van het team, waaronder de groei van een medewerker naar de rol van projectleider, de versterking van de communicatiecapaciteit en de balans tussen ambities en beschikbare capaciteit binnen het kernteam. De RvT onderschrijft het belang van een duurzame organisatieontwikkeling, waarbij aandacht is voor zowel de groei van de activiteiten als de draagkracht van het team.

Governance en samenwerking vormden een belangrijk aandachtspunt in 2025. In een themasessie werd uitgebreid stilgestaan bij de rolverdeling tussen directie en RvT, de kwaliteit en timing van vergaderstukken en de wens om te werken met een heldere governancekalender. Daarbij is het belang benadrukt van duidelijke besluitvorming, transparantie en een goede balans tussen toezicht en advies. Ook werd afgesproken de betrokkenheid van de RvT te vergroten, onder meer door het frequenter bijwonen van voorstellingen en het intensiveren van de onderlinge afstemming.

In september 2025 vond een begeleide zelfevaluatie plaats onder leiding van een externe gespreksleider. Tijdens deze sessie reflecteerde de RvT op haar functioneren, de onderlinge samenwerking en de relatie met de directie. Belangrijke aandachtspunten waren het verder expliciteren van wederzijdse verwachtingen, het versterken van de rol als sparringpartner zonder de bestuurlijke verantwoordelijkheid te vermengen en het blijvend werken aan een open en constructieve samenwerking. Ook werd aandacht besteed aan thema's als fair practice, risicobeheersing en de positie van makers binnen de organisatie. De RvT heeft besloten deze zelfevaluatie jaarlijks te herhalen. Naast de zelfevaluatie hecht de Raad van Toezicht waarde aan de jaarlijkse evaluatie van het meerjarenplan, die in gezamenlijkheid met de directie plaatsvindt. In deze evaluatie wordt gereflecteerd op zowel de voorgenomen doelstellingen als de gerealiseerde resultaten, evenals op de te verwachten toekomstige ontwikkelingen. Daarnaast keurde de RvT de jaarrekening 2024 goed en stelde zij de begroting voor 2026 vast.

De Raad van Toezicht kijkt terug op een jaar waarin belangrijke stappen zijn gezet in de verdere ontwikkeling van Via Zuid, zowel inhoudelijk als organisatorisch. De RvT constateert dat Via Zuid groeit en zich stevig positioneert als ontwikkelingsinstelling binnen de culturele sector en tegelijkertijd alert blijft op de kwetsbaarheid van een kleine organisatie met grote ambities. De raad spreekt haar vertrouwen uit in de koers van de organisatie en in de samenwerking met de directie om deze ontwikkeling in de komende jaren verder te bestendigen en te versterken.

Bijlage

UITSTROOMINTERVIEW

ROSA VRIJ	53
SEBAS VAN DER DONK	55
ZORBA HUISMAN	59
KING SISTERS	63
NAOMI STEIJGER	67

ZICHTBAARHEID EN BEREIK VAN VIA ZUID IN 2025	70
OVERZICHT ACTIVITEITEN EN BEZOEKERS 2025	72
OVERZICHT PROJECTEN 2025	74

Vertragen en blijven spelen

2022-2023 **House**

2024-2025 **The chair, the wig and the sheep**

*Performancemaker en beeldend kunstenaar Rosa Vrij studeerde interdisciplinaire arts (iArts), gevolgd door de master aan de Toneelacademie Maastricht. Haar werk bestaat uit 'universa' met verschillende projecten en performances. Met het universum House onderzocht ze de relatie tussen het lichaam en architectuur en met *The chair, the wig and the sheep* het kapitalisme.*

ROSA: "Mijn traject bij Via Zuid begon met het project *House III*. In eerdere projecten van het *House*-universum had ik manieren gevonden om met meer aandacht naar je omgeving te kijken. Voor *House III* ging ik bij mensen thuis langs met een koffertje vol opdrachten om hen op een andere manier naar hun huis te laten kijken. De verhalen en tekeningen uit de huisbezoeken heb ik uiteindelijk geëxposeerd.

Tijdens mijn master en met het universum *House* heb ik geleerd om mijn eigen stem en vormtaal te ontwikkelen. Door mijn langdurige artistieke onderzoek en interdisciplinaire benadering ben ik lastig in een hokje te plaatsen. Daardoor heb ik heel erg mijn eigen weg moeten vinden. Als je net bent afgestudeerd, is het sowieso best een zoektocht om je makerschap vorm te geven. Je moet alles zelf doen: van fondsenwerving tot marketing en administratie. En ook nog jezelf staande houden in een behoorlijk competitieve sector."

Spelen

"De steun van Via Zuid was voor mij essentieel. Dankzij hun vertrouwen en de langdurige ondersteuning kon ik mij duurzaam ontwikkelen. Door de focus op talentontwikkeling mocht ik fouten maken en risico's nemen, zonder dat er direct resultaat werd verwacht. Ook Talentlab heeft heel veel voor mij betekend. Het was ontzettend fijn om vijf weken lang samen met anderen te mogen experimenteren, zonder prestatiedruk. Dat heeft veel gedaan voor mijn artistieke praktijk: ik herontdekte het plezier van 'gewoon spelen'. Ik tekende veel en combineerde dat met het creëren van scènes met oude decorstukken van Toneelgroep Maastricht. Er ging een

luikje open waarvan ik niet wist dat het er was; mijn fantasie bleef maar stromen."

Vertragen

"Ik heb geleerd dat ik de omstandigheden die nodig zijn om artistiek gezien in mijn kracht te staan goed moet bewaken. Ruim een jaar geleden voelde ik te veel druk en verantwoordelijkheden en verloor ik het plezier in mijn werk. In overleg met Via Zuid heb ik toen de ruimte genomen om te vertragen, wat eigenlijk ook veel beter past bij mijn werk. *The chair, the wig and the sheep* is bijvoorbeeld anti-kapitalistisch en gaat over aandacht geven aan wat er echt toe doet. Bovendien ben ik kleiner gaan denken in schaal: in plaats van grote theateervoorstellingen een draagbaar universum, waarin ik al mijn zorgvuldigheid kan stoppen. De productionele voorwaarden blijven dan behapbaar en ik kan per trein met mijn werk naar festivals en musea gaan. Zo voorkom ik dat ik weer te ambitieus word en houd ik genoeg ruimte over voor het artistieke onderzoek.

Afgelopen zomer liet ik een deel van *The chair, the wig and the sheep* zien op Cultura Nova. De reacties op het koffertje met uitklapbare striptekeningen waren ontzettend positief. Ook kinderen reageerden enthousiast, want strips zijn een soort universele taal. Ik hou van directe interactie met mijn publiek en vind het interessant om hen mee het verhaal te laten creëren, net zoals in sommige videogames. Ik wil *The chair, the wig and the sheep* uitbouwen tot een fictieve wereld met een eigen geschiedenis, regels en personages. Afgelopen jaar heb ik ook mijn neurodivergentie onderzocht en daaruit is een nieuw artistiek project aan het ontstaan."

“De vrijheid en ruimte om risico’s te nemen waren heel waardevol voor mij.”

Producent

“Met HipSick als producent en Nadja Roza Broekhart als coach heb ik grote stappen gezet. Daarvoor was het soms zoeken om de juiste producent voor mijn werk te vinden. Ik had vooral eenmalige samenwerkingen op papier, maar minder vanuit inhoudelijke betrokkenheid. HipSick werkt zelf op het snijvlak van beeldende kunst en performance en begrijpt wat het betekent om procesgericht te werken. Nadja en HipSick’s zakelijk leider Daniek Cappetijn hebben me ook strategisch goed geadviseerd over mijn toekomst als maker.”

Via Zuid heeft mij altijd erg vrij gelaten in wat ik wilde doen. Ik heb me nooit bezig hoeven houden met de vraag of het wel genoeg theater was wat ik deed en of het genoeg publiek bereikte. Het ging in die vier jaar vooral over de vraag wat ik nodig had om mijn praktijk te ontwikkelen. Die vrijheid en ruimte om risico’s te nemen waren heel waardevol voor mij.”

Het systeem bevragen

Nadja Roza Broekhart, oprichter en co-artistiek leider van HipSick, coachte Rosa tijdens een traject van IMPACT in 2024. Nadja: “Daarna vroeg ze mij om haar verder te coachen en werd HipSick haar producent. Zo maakte ik vanaf het begin het universum *The chair, the wig and the sheep* mee. In eerste instantie gingen we vooral artistiek-inhoudelijk, op dramaturgisch vlak, aan de slag. Daarnaast onderzochten we samen hoe je een interdisciplinaire werkpraktijk op een gezonde manier invult. We hadden veel gesprekken over hoe we ons als maker verhouden tot het systeem waar we ons in bevinden; zowel op persoonlijk, praktisch als op strategisch vlak. Ook Daniek, de zakelijk leider van HipSick, was daarbij betrokken. Ik vind dat Rosa haar zelfkritiek en onzekerheden goed heeft weten om te zetten naar kracht en authenticiteit. Ze durft meer op zichzelf te vertrouwen en te laten zien waar ze voor staat.”

Rosa is ontzettend goed in het formuleren van onderzoeksvragen. Bij elk publiek testmoment gaven we hier aandacht aan, zodat ze daarna weer verder kon bouwen. In de onderzoeksfase verzamelde Rosa veel inspiratiemateriaal: boeken, beelden, videofragmenten, maar ook schetsen en zelfgeschreven brainwaves. Ze wilde dit heel geordend presenteren, terwijl er nog geen orde was. Ik daagde haar uit het publiek een stapje in haar brein te laten zetten, en de ongeordendheid juist te omarmen. Dat pakte heel mooi uit: het werd helder dat ze als toeschouwer in een universum stapte.

Rosa’s pionierende manier van werken maakt profilering in het werkveld en bij fondsen uitdagend, maar ik ben ervan overtuigd dat er - als ze zo helder richting blijft geven aan haar makerschap - meer dan genoeg ruimte is voor haar ontwikkeling. Ik denk dat ze veel baat zou hebben bij een zakelijk leider die, net als zij, graag het systeem bevraagt en uitdaagt en buiten de kaders denkt. Ik wens haar ruimte en rust toe, zodat ze volledig tot haar recht komt als maker.”

Weg met die minderwaardigheid

Uitstroombinterview
Sebas van der Donk

2022 **Pussy**

2024 **Tegenwind**

2025 **Niet zo slim** (de muziek)

2026 **Een vis kan niet vallen**

Theatermaker en -docent Sebas van der Donk durfde de afgelopen vier jaar steeds persoonlijker te worden in zijn voorstellingen. Met steun van Via Zuid richtte hij ook zijn eigen theatergroep op: Nyxland. Hiermee geeft hij jongeren een stem in theatervoorstellingen en zijn podcast: de Duh... Puberpodcast.

SEBAS: “Na mijn afstuderen als theaterdocent in Tilburg verhuisde ik voor de liefde naar Maastricht. Daar belandde ik op een dag bij een bijeenkomst van Via Zuid. Na een half uur ging ik alweer weg, want ik voelde me een buitenbeentje. Ik dacht dat het niets voor mij was, omdat ik geen toneelacademie had gedaan. Nu weet ik dat mijn minderwaardigheidscomplex me in de weg zat.

Na twee jaar, waarin ik vooral les gaf en theater-in-de-klas-voorstellingen maakte onder regie van Het Laagland en Toneelgroep Maastricht, voelde ik: ik wil een voorstelling maken met mijn eigen verhaal. Toen was ik klaar om bij Via Zuid aan te kloppen. Ik verzamelde een crew om me heen, met oud-studiegenoot Marcos Valster Da Costa Ferreira als mede-maker en Silke van Kamp als regisseur. Ik dacht: daarmee kan ik nooit afgewezen worden.

Lang heb ik mezelf ingedekt, omdat ik dacht: alleen kan ik dit niet. Gedachten als ‘ik heb het vmbo gedaan, ik ben theaterdocent, ik kan niet abstract denken, ik ben niet slim genoeg’ remden me af. Bij de voorstelling *Pussy* vertrok ik voor het eerst vanuit mijn persoonlijke verhaal, namelijk mijn worsteling met mannelijkheid. Dat bleek een enorm succes. Het was ook de eerste keer dat ik samen met Marcos eigen liedjes verwerkte in een voorstelling. Dat hebben we daarna voortgezet met *Kosmos* en *Tegenwind*.

Tijdens het maakproces van het muziekalbum van *Tegenwind* begonnen de ambities van Marcos en mij

uiteen te lopen. Ik had het steeds minder nodig om mijn succes aan de ander te ontlenu en durfde meer ruimte te pakken. Ik weet dat Joost van Via Zuid dat tijdens Talentlab ook een keer letterlijk tegen mij zei toen ik allemaal stukjes van maar dertig seconden had gemaakt: ‘Sebas, het mag allemaal best wat langer duren.’ Dat ik nu op mijn eigen talent durf te leunen, voelt als de uitkomst van vier jaar Via Zuid.

Regisseur Silke van Kamp is nog steeds erg belangrijk voor mij. Zij kent mij door en door. In 2027 gaat ze mijn solovoortelling *Niet zo slim* regisseren, waarvan ik de liedjes al gedeeltelijk heb uitgebracht. Met die voorstelling reken ik definitief af met mijn minderwaardigheidscomplex.”

Nyxland

“Mijn eigen theatergroep is dankzij Via Zuid tot stand gekomen. Zij hebben me geholpen met het neerzetten van de structuur en het bedrijfsplan en hun oud-stagiair Chayene Feron is nu mijn zakelijk leider. Nyxland is ontstaan omdat ik de urgentie voelde om onder één vlag en onder mijn eigen voorwaarden theater te maken voor en met jongeren. Ik was ervan overtuigd dat ik daarmee een verrijking kon zijn voor het Limburgse theaterlandschap. Nyxland is wie ik ben: een theatermaker voor jong publiek. Onze eerste aanvraag bij de Provincie Limburg is meteen toegekend. Het sterke bestuur van Nyxland heeft daar zeker bij geholpen.

Nu bestaat negentig procent van mijn leven uit Nyxland. Er komt heel veel bij kijken: contacten met scholen en andere samenwerkingspartners, begrotingen maken, aanvragen schrijven, marketing, productiewerkzaamheden, noem maar op. Uiteindelijk hoop ik wat meer uit handen te kunnen geven en meer te kunnen focussen op mijn makerschap, maar nu is dat nog zoeken naar een balans. Gelukkig kan ik veel aan en vind ik het vooral heel leuk allemaal.”

Echte verhalen

“Laatst kreeg ik een kerstkaart van een leerling die schreef: ‘Ik vind dat jij een tiener bent, vermoed als een volwassene.’ Dat vond ik zo’n groot compliment. Zo hoop ik altijd te blijven. Ook al is de concentratie van jongeren vaak een uitdaging in deze tijd van sociale media en AI, toch geloof ik dat iedereen geraakt kan worden door samen in een theaterzaal naar échte dingen kijken. Pas dan ervaar je wat dat doet voor je binnenwereld.

Theater is voor mij meer dan alleen kunst. Vanuit mijn sociale hart wil ik ook altijd iets terugdoen. Ik ga nu bijvoorbeeld met Stichting Leergeld een project doen voor het speciaal onderwijs. Voor een doelgroep die zich vaak onbegrepen en miskend voelt, net zoals ik toen ik puber was. Ik wil die jongeren door middel van theater het gevoel geven dat ze er wél bij horen.

Mijn minderwaardigheidscomplex was lang mijn grootste valkuil, maar mede door de steun van Via Zuid ben ik gaan inzien waar mijn kracht zit. Ik sluit de periode bij Via Zuid af met de voorstelling *Een vis kan niet vallen*, samen met de 16-jarige Xam die is geboren als jongen, maar onvoorwaardelijk een meisje is. Ik geef haar al drie jaar les en ik ben ontzettend trots dat zij nu haar persoonlijke verhaal gaat neerzetten in een *one woman show*. Dit zijn de jongerenverhalen die ik wil blijven vertellen.”

“Dat ik nu op mijn eigen talent durf te leunen, voelt als de uitkomst van vier jaar Via Zuid.”

Van het heelal naar de binnenwereld

Regisseur Silke van Kamp coachte Sebas op artistiek vlak, wat vanzelf ook samenging met het persoonlijke proces dat hij doormaakte. “In de tijd dat Sebas worstelde met zijn gevoelens van minderwaardigheid had ik soms meer werk aan het aanpassen van zijn gedachten dan dat er dingen anders moesten aan zijn werkwijze. Die gedachten voelen heel waar, maar zijn echt onzin.

Sebas heeft een grote bereidheid om te leren. Hij is nieuwsgierig naar hoe de wereld werkt en hoe hij zichzelf daarin kan ontwikkelen. In plaats van alleen de buitenwereld is hij in zijn werk steeds meer zichzelf gaan onderzoeken. Hij is van het heelal naar zijn binnenwereld gegaan.

Wat ik mooi vind aan zijn ontwikkeling is dat hij nu veel meer ruimte inneemt en ook solo durft te gaan. Eerst ‘moest’ alles vooral lief zijn, maar nu laat hij ook grilligheid en veelzijdigheid toe. Ook muzikaal verweeft hij meer verschillende genres. Zijn werk is daardoor gelaagder en spannender geworden.

Ik geloof heel erg in Sebas. Hij is zo veelzijdig en ondernemend. Bovendien is hij door zijn innemendheid en oprechtheid leuk om mee te werken. Ik vind het ook mooi hoe hij zich bindt aan jongeren. Dat is een tweede natuur voor hem, die hij volgens mij nooit kwijtraakt. Tegelijkertijd denk ik dat een gedeelte van hem zich los gaat maken en voor de grote zaal durft te gaan spelen.”

Tussentijd om te landen als maker

2022 **Een stad voorbij de stad**

2023 **Zusters**

2023 - 2025 **Longen**

Na de Toneelacademie Maastricht ontwikkelde Zorba Huisman zich bij Via Zuid als regisseur van documentaires en theatervoorstellingen. Ook richtte ze haar eigen stichting op, NOX, en schreef ze aan haar eerste fictiefilm.

ZORBA: “Nu pas realiseer ik mij hoe onervaren en onwetend ik was na vier jaar Toneelacademie. Het was ontzettend fijn om bij Via Zuid in een soort tussenwereld te komen waarin ik mijn artistieke signatuur kon onderzoeken en ontwikkelen. In het begin dacht ik dat ik onderwerpen moest kiezen die iedereen aanspreken, als een soort verantwoording van het subsidiegeld. Onder begeleiding van Via Zuid heb ik echter geleerd te vertrekken vanuit een onderwerp dat mij persoonlijk raakt, omdat ik het dan veel beter kan vertalen naar iets dat meer mensen raakt.

In de eerste versie van *Een stad voorbij de stad*, met Joes Brauers als acteur, durfde ik dat nog onvoldoende. Later ben ik de voorstelling gaan verfijnen en uitbouwen met Luka Kluskens als actrice. We gebruikten een herkenbaar, persoonlijke verhaal: een jonge vrouw die denkt dat ze Limburg moet verlaten om naar het grote Amsterdam te gaan, maar daar vervolgens teleurgesteld van terugkomt. Het vraagstuk waar veel pas afgestudeerde theatermakers mee worstelen, namelijk ‘waar brandt de lamp?’, kwam centraal te staan. Zelf heb ik ook moeten leren dat de lamp brandt waar jij hem aanzet.

Longen begon voor mij met de persoonlijke vraag wel of geen kinderen krijgen en mondde uit in het universele vraagstuk van klimaatverandering. De voorstelling werkte zo goed omdat het in de kern een liefdesverhaal is, niet omdat er cijfers over overbevolking en CO2-uitstoot worden genoemd. Hoe meer je inzoomt, hoe meer iets binnenkomt. Met *Longen* heb ik echt mijn stijl gevonden. Die zie je ook terugkomen in *Gedeelde grond*, mijn nieuwste voorstelling.

Longen was een waanzinnige productie; gekkenwerk om met zo’n kleine club te maken, maar wel ontzettend leuk. De première was in het Heerlense Glaspaleis, het perfecte decor voor wat ik voor ogen had. De tournee in samenwerking met Toneelgroep Maastricht kwam anderhalf jaar later. Het was geweldig om toen te spelen in theaters door het hele land. De afspraak met Toneelgroep Maastricht is nu dat ik tot in elk geval 2028 ieder najaar een voorstelling bij hen ga maken. Daarnaast doe ik soms regie-assistentie bij Internationaal Theater Amsterdam, maar wel minder dan de afgelopen jaren, omdat ik het zo druk heb met eigen producties.”

Durven dromen

“Dankzij de begeleiding van Via Zuid en de mensen en speelplekken aan wie ik werd gekoppeld, weet ik veel beter wat mijn positie is als theater- en documentairemaker. Vanuit mijn enthousiasme en een gevoel van geluk dat ik dit werk überhaupt mag doen, nam ik soms te veel hooi op mijn vork. Door Via Zuid heb ik echter geleerd erop te vertrouwen dat andere mensen mij kunnen helpen in plaats van altijd te denken dat ik alles zelf moet doen. Doordat een ‘grote broer’ achter me stond die meekeek en meedacht wat goed voor mij was, durfde ik ook groter te dromen.

De inhoudelijke gesprekken met Via Zuid hielpen om mijn plannen aan te scherpen. Ik weet nu wat de volgorde van maken moet zijn: eerst zorgen dat de inhoud staat als een huis en daarna pas aan de slag te gaan met de vraag waar het geld vandaan komt en hoe het praktisch lukt. Zo heb ik aan het einde van mijn traject bij Via Zuid ook de ruimte gekregen om het verhaal van *Rami*, mijn allereerste fictiefilm, uit te diepen.”

NOX

“*Longen* was de eerste voorstelling in coproductie met mijn eigen stichting NOX. NOX geeft mij de onafhankelijkheid die ik belangrijk vind als maker. Via Zuid heeft me geadviseerd hoe de stichting tot leven kan komen en niet alleen een aanvraagschip op papier wordt. Sinds 2025 hebben we een zakelijk leider, Chayene Feron, en nu kan NOX echt gaan groeien. Ik hoop dat het ook een haven wordt voor andere makers die op zoek zijn naar onafhankelijkheid, zonder dat zij voor elk project een nieuwe stichting moeten oprichten. We willen makers een plek bieden waar ze verschillende disciplines kunnen ontdekken en uitwisselen, met Limburgse verhalen als een bindende factor.

Naast stichting NOX, mijn nieuwe documentaire over geloofsbegeleiding in een zwaarbeveiligde gevangenis en mijn voorstellingen bij Toneelgroep Maastricht, heb ik veel zin om meer de fictiekant op te gaan in film en televisie. De kruisbestuiving tussen film en theater, zoals met de acteurs in *Gedeelde grond*, werd de afgelopen tijd al belangrijker voor mij. Ook ben ik meer zelf gaan schrijven. Ik durf steeds meer, maar weet gelukkig ook steeds beter wanneer ik andere mensen moet inschakelen.”

Uitblinker in inhoud en acteursregie

Martine Manten, artistiek leider van MATZER Theaterproducties, voorzag Zorba regelmatig van dramaturgisch en concept en proces advies. Martine: “Peer Wittenbols, met wie ik veel samenwerk, was betrokken bij Zorba’s afstudeervoorstelling *Bloedmaan* en haalde mij erbij voor de dramaturgie. Omdat die voorstelling was geïnspireerd op een verhaal dat van dichtbij kwam, bespraken we hoe je daar als maker mee omgaat in een schrijf- en creatieproces. Mij viel toen al op dat Zorba een goede conceptdenker is en beeldend sterk is. Ze kan haar ideeën helder verwoorden en omzetten naar een overtuigende voorstelling. Bovendien heeft ze een aanstekelijke fantasie.

Vervolgens was ik ook bij *Longen* en *Gedeelde grond* een coach en sparringpartner. Structureren was daarbij een belangrijk thema. Veel jonge regisseurs zijn bang om buiten de boot te vallen en doen te veel. Zorba heeft geleerd meer rust en tijd in te bouwen om haar werk inhoudelijk goed voor te bereiden. Het regisseursvak vraagt om duidelijke afspraken over randvoorwaarden; je moet tijdens het repetitieproces niet te veel bezig hoeven zijn met de productionele en technische kant. Hoewel dat al veel beter gaat, moet Zorba blijven

benadrukken dat de focus op de inhoud essentieel is voor haar en de acteurs. Dan blinkt ze echt uit. Door haar enthousiasmerende en warme manier van regisseren, voelen acteurs zich veilig bij haar en durven ze hun eigen visie in te brengen.

Ik bewonder Zorba’s maatschappelijke betrokkenheid en haar gave om documentaire- en theaterwerk te combineren, wat past bij haar talent en brede interesse. Ze wil midden tussen de rommeligheid en ellende van de wereld staan, of het nou vluchtelingen in een klooster zijn of mensen die het verkeerde pad opgaan. Wat ze wil vertellen gaat over de essentie van het menszijn en de complexiteit van relaties. Dat voedt haar makerschap én geeft haar rijkdom als mens.“

“Door Via Zuid heb ik echter geleerd erop te vertrouwen dat andere mensen mij kunnen helpen in plaats van altijd te denken dat ik alles zelf moet doen.”

Meerstemmig samenzijn

- 2022 **Rebuilding a Voice**
- 2023 **What Pessoa taught me**
- 2024 **Close to Harmony**
- 2024 **De ruimte tussen ons**
- 2025 **ZING ONTBIJT**

Vanaf 2018 bestond collectief King Sisters uit de drie zussen Joske, Annelie en Marthe Koning. Alle drie deden ze de Toneelacademie Maastricht. Joske en Annelie zaten daarnaast ook op het conservatorium en Marthe op de kunstacademie. Met hun zangstemmen als vertrekpunt creëren de King Sisters concert-performances. Daarnaast maken ze apart van elkaar voorstellingen. Sinds medio 2025 maakt Marthe geen deel meer uit van het collectief; wel werken ze nog steeds samen. In dit uitstroominterview blikken de drie zussen terug op hun periode bij Via Zuid.

MARTHE: “Ik kwam bij Via Zuid terecht in mijn afstudeerjaar van de Toneelacademie. *THIS APPEAR*, de afstudeervoorstelling die ik maakte met Doris Vervuurt, werd toen geselecteerd als coproductie van Festival Cement en Via Zuid. Het jaar daarna dienden we als King Sisters een aanvraag in bij Via Zuid.”

JOSKE: “We hadden toen al een paar voorstellingen gemaakt en een talentontwikkelingstraject gevolgd bij Silbersee en voelden de behoefte om ons collectief door te ontwikkelen. Tot dan deden we achter de schermen veel onbetaald werk. Met steun van Via Zuid konden we de organisatie professionaliseren. Bovendien werd Festival Cement producent van onze voorstelling *Rebuilding a Voice*. Zij stelden ons ook voor bij PLAN Brabant en werden hoofdaanvrager voor de subsidie Nieuwe Makers van het Fonds Podiumkunsten, die we kregen toegekend voor 2024 en 2025.”

MARTHE: “We hebben in de vier jaar bij Via Zuid ook solowerk gemaakt. Zo maakte ik *What Pessoa taught me*, waarvoor ik residenties deed bij detheatermaker in Antwerpen en het Muziekclub van Via Zuid en Intro in Situ.” Annelie: “En ik maakte mijn eerste solo, *De ruimte tussen ons*, als afstudeerproject voor mijn master aan

de Toneelacademie. Dankzij het ontwikkelbudget van Via Zuid kon ik bijvoorbeeld een lichtplan laten maken. Ook hebben we met andere Via Zuid-makers samengewerkt. Zo deed ik de muzikale begeleiding van Noah Janssen en Joske ondersteunde Sofie Kramer op dramaturgisch vlak.”

JOSKE: “Vanaf het begin van de King Sisters vonden we het belangrijk om ook los van elkaar werk te maken. De kennis en ervaring die we daarmee opdeden, kwam ons collectief ten goede. Bovendien was het voor de balans tussen privé én in werk zussen zijn goed dat er af en toe wat meer afstand was.”

Improvisatie en contact

JOSKE: “Met *Close to Harmony* namen we voor het eerst heel erg de tijd om een voorstelling te maken. We verlangden ernaar om meer incubatietijd te hebben voor ons creatieve materiaal. Zo deden we meerdere onderzoeksresidenties, onder andere bij Buda in Kortrijk, waar we steeds een dag lieten vormgeven voor een van ons drieën. Omdat we normaal zo op elkaar zijn ingespeeld, vullen we ook snel in wat we willen maken. Het was heel verfrissend om nu van iemand anders opdrachten krijgen en het leverde veel nieuw materiaal op.”

“Wat ons echt heeft geholpen in de ontwikkeling van ons werk zijn de Sneak Peeks van Via Zuid.”

MARTHE: “Ruimte voor improvisatie op de vloer is vanaf het begin van de King Sisters heel belangrijk geweest. Teksten liggen wel vooraf vast, maar wie precies waar staat en met welke emotie iets zegt of zingt, is afhankelijk van het moment. De zussendynamiek die wij meebrengen op de vloer, maakte bijvoorbeeld dat de ruziescène aan het einde van *Close to Harmony* steeds net iets anders verliep.”

ANNELIE: “Bij *Rebuilding a Voice* gaven we ons publiek aan het einde van de voorstelling een stem. Dat werd een kakafonisch koor. Na de voorstelling merkten we dat mensen druk pratend de zaal uitliepen, alsof het contact was geopend door samen te zingen. Met *ZING ONTBIJT* bouwden we hierop voort, want we vonden het heel fijn om op zo’n manier contact te maken met ons publiek. Ditmaal vertrokken we in het maakproces vanuit onze herinneringen aan hoe we vroeger samen zongen tijdens het ontbijt.”

JOSKE: “Wat ons echt heeft geholpen in de ontwikkeling van ons werk zijn de Sneak Peeks van Via Zuid. We hebben daar zowel met solovoorstellingen als King Sisters-voorstellingen aan meegedaan. Het publiek zit tijdens een Sneak Peek in een theatersetting, dus dat brengt een bepaalde concentratie en spanning met zich mee, maar tegelijkertijd is duidelijk dat het een testmoment is. De gesprekken daarna waren altijd vruchtbaar voor ons maakproces.”

Van drie naar twee

MARTHE: “Toen ik besloot om uit ons collectief te stappen, stonden we op het punt om nieuwe plannen te gaan maken voor de lange termijn. Dat zette alles op scherp. Ik vond het lastig om mijn persoonlijke ambities te combineren met onze gezamenlijke plannen. Bovendien woonde ik inmiddels een stuk verder weg, in België. Hoewel *Close to Harmony* ons veel had gebracht en in zekere zin een soort therapie voor ons was geweest, miste ik het om gewoon ‘zus van’ te zijn. Daarom spraken we af dat ik na de première van *ZING ONTBIJT* uit het collectief zou stappen en alleen nog als performer betrokken zou blijven.”

JOSKE: “Het besluit viel ons natuurlijk zwaar, maar Leonie Clement van Festival Cement heeft ons heel goed geholpen en gecoacht hierin. Uiteindelijk hebben we met *ZING ONTBIJT* ook een heel mooie voorstelling kunnen maken waarin het gaat over hoe je met elkaar verbonden bent en met je eigenheid elkaar kunt versterken.”

ANNELIE: “Pas na de première zijn Joske en ik gestart met het bepalen van een nieuwe koers voor de King Sisters. We noemen dat nu ‘duotijd’. Een echte langetermijnvisie hebben we nog niet. Via Zuid heeft ons de kans gegeven om een deel van ons ontwikkelbudget in 2026 te gebruiken, zodat we deze duotijd verder kunnen onderzoeken. We hebben in elk geval de intentie om door te gaan.”

JOSKE: “Als oudste zus voelde ik me een tijdlang best ver van mijn zussen afstaan, mede doordat ik al vroeg uit huis was gegaan. Onze samenwerking in de King Sisters heeft mij dichterbij mijn zussen gebracht en bij de muzikale bagage die we delen. Bovendien verlangde ik als maker naar een eigen ‘huis’ en word ik blij van het ondernemerschap, het maken van langetermijnplannen en het samenstellen van een team. Dat komt voor mij samen in de King Sisters. Komend jaar gaan Annelie en

ik allebei een solovoorstelling maken met King Sisters als producent en verder gaan we kijken hoe ons collectief zich ontwikkelt.”

Een collectief én individueel ontwikkeltraject

Joost Segers, artistiek directeur van Via Zuid, volgt de King Sisters al vanaf het begin. “Het was echt uniek dat drie zussen afstudeerden van de Toneelacademie Maastricht, ieder met een eigen invalshoek in theater maken en alle drie heel talentvol. Je ziet het ook als ze samen spelen: daar straalt zo’n intimiteit uit. Ook het feit dat ze uiterlijk zo op elkaar lijken, doet wat met het publiek.

Via Zuid wil makers binnen een ontwikkeltraject de mogelijkheid bieden om verschillende dingen uit te proberen en met verschillende mensen samen te werken. Joske, Annelie en Marthe zijn zowel binnen als buiten de King Sisters bezig geweest met hun ontwikkeling als makers en het vinden van hun eigen stem. Vooral in *Close to Harmony*, maar ook in hun andere voorstellingen, sijnpelde de vraag door hoe je samen kunt zijn en toch je individualiteit kunt bewaken. Hun gezamenlijke signatuur van meerstemmigheid werd mede gevoed door hun individuele ontwikkeling. Ook hun publieksgerichtheid is gegroeid. Zo stond in *ZING ONTBIJT* het collectieve samenzijn centraal en werd samen zingen een verbindende ervaring voor het publiek.

Een ontwikkeltraject kent geen vast eindpunt. Net als in een relatie blijf je meebewegen met wat er gebeurt en zo ontwikkel je je, individueel en samen. Dat is wat de King Sisters hebben gedaan en onderweg hebben ze prachtig werk gemaakt. Natuurlijk waren Joske en Annelie met het vertrek van Marthe bang dat wat ze met z’n drieën hebben opgebouwd zou wegvallen. Ze zijn echter heel veerkrachtig en er zit veel noodzaak in hun makerschap. Bovendien hebben ze de afgelopen jaren alle drie een mooi netwerk opgebouwd, op allerlei plekken gespeeld en goede coaches om zich heen gehad. Dat gaat hen zeker helpen. Hun werkwijze sluit ook mooi aan bij de huidige tendens binnen de podiumkunsten waarin samenwerking steeds belangrijker wordt. Ik gun Joske, Annelie en Marthe dat ze vanuit hun artistieke eigenheid expressie blijven geven aan hun makerschap en de verbinding blijven leggen met de wereld om hen heen.”

Niet meer in mijn eentje

Uitstroominterview
Naomi Steijger

2021 **Heem**

2023 **Zwermelingen**

2023-2024 **Birgit (onderzoek)**

2025 **De zeven levens van Betty**

Naomi Steijger studeerde af als regisseur aan de Toneelacademie Maastricht en ontwikkelde zich steeds meer als audiomaker. Waar ze in het begin vooral een stem wilde geven aan mensen die buiten het systeem dreigen te vallen, maakt ze inmiddels liever ‘de cirkel van maatschappelijke perspectieven’ rond.

NAOMI: “Ik begon bij Via Zuid met de uitnodiging om iets te maken voor WijkZone #2 in Venlo. Met Timo Tembuysen had ik al wijkprojecten in Amsterdam gedaan. Bij WijkZone ging ik voor het eerst alleen aan de slag. Ik interviewde onder anderen woonwageneigenaren, arbeidsmigranten in het voormalige klooster Bethanië en Monique die werkte in de tippelzone aan de grens met Duitsland. Het was soms eenzaam en lastig dat ik onbekend was in Venlo en dat de producerende partners - Via Zuid, Het Laagland en Cultuurimpuls Venlo - best op afstand zaten. Bovendien was er geen vaste vorm voor WijkZone.

Ik ontdekte dat ik in zo’n omstandigheden niet snel om hulp vraag, terwijl ik dat wel had moeten doen. Als een maker in zijn eentje aan de slag gaat, is het extra belangrijk dat je heldere doelen en deadlines afspreekt en dat er vaste terugkoppelingsmomenten zijn. Ik heb veel van dit project geleerd. Over het eindresultaat ben ik wel tevreden: *Heem* werd zowel een radio-documentaire voor de VPRO als een audiowandeling over de grensberg in Venlo, waarbij je verhalen van bewoners kon luisteren als je QR-codes op tegels scande.

Mijn podcast *Zwermelingen* is voortgekomen uit de band die ik met Venlo kreeg. Via *Heem* leerde ik Sander kennen die in het bos van het Jammerdal het dagboek van een Poolse vrouw had gevonden. Dit speelt een centrale rol in *Zwermelingen*. Sander liet me allemaal plekken zien waar dakloze arbeidsmigranten verbleven

en samen met hem en de Poolse vertaalster Josephina voerde ik alle gesprekken. Qua eindredactie en montage werd ik goed begeleid door de VPRO.

Het bereik van *Zwermelingen* was enorm. NRC benoemde hem tot beste podcast van 2023 en er werden zelfs in de Tweede Kamer vragen door gesteld over de positie van arbeidsmigranten. Dankzij het succes van *Zwermelingen* werd ik ook uitgenodigd om een nieuwe podcast te maken bij Podimo: *De zeven levens van Betty*.”

Prille ideeën

“In de tussentijd heb ik nog een begin gemaakt met *Birgit*, een theater- en audioproject rondom BDSM en dominatrixes. Via Zuid zou co-producent zijn, maar een producent is altijd een voorwaarde en die vond ik helaas niet. Tijdens Winternights heb ik wel wat dingen kunnen uitproberen voor *Birgit*. Het was fijn om op die manier feedback te ontvangen. In die periode heb ik ook met Joost van Via Zuid een aantal waardevolle ontwikkelingsgesprekken gehad over hoe ik audio en theater zou kunnen combineren.

De aanleiding voor *Birgit* was een collageboek van een anonieme kunstenaar dat ik in handen kreeg. Het bevat droomachtige collages van reisbrochures en seksplaatjes uit de jaren zeventig, waarin een vrouw met een glas rode wijn in de hand – altijd van het merk Chianti – een man domineert. Ik heb een deel van

mijn ontwikkelingsgeld van Via Zuid gebruikt om een voorstellingsidee uit te werken en mensen te interviewen over BDSM en vrouwen in dominante rollen. Ik hoop hier op termijn mee verder te gaan, maar soms wordt je gewoon ingehaald door de tijd of nieuwe kansen. Een deel van het Via Zuid-budget dat eigenlijk voor *Birgit* was, mocht ik daarom besteden aan een koor van sekswerkers voor de podcast *De zeven levens van Betty*. Die flexibiliteit was heel fijn.”

Meer dan journalistiek

“Bij Podimo kreeg ik puur op basis van vertrouwen door *Zwermelingen* én vanwege mijn ingang op de Amsterdamse Wallen door mijn bijbaantje in het Erotisch Museum, carte blanche en een productiebudget om *De zeven levens van Betty* te gaan maken. Er lag nog geen compleet uitgewerkt verhaal, zoals de VPRO dat bijvoorbeeld wel verlangt. Het was alleen duidelijk dat het een onderzoek zou worden naar de onopgeloste moord op de 19-jarige sekswerker Betty Szabó. Toen ik eenmaal bezig was met de podcast, begonnen dingen te rollen en kreeg het verhaal vanzelf vorm. Tijdens het maakproces werd de moordzaak zelfs heropend.

Het was leerzaam om zoveel verschillende mensen te interviewen, van sekswerkers tot hulpverleners tot buurtbewoners en politieagenten. Allemaal keken ze vanuit een ander perspectief naar Betty en wat er met haar is gebeurd. Er zitten veel journalistieke aspecten in het project, maar ik heb ook gemerkt dat de journalistiek grenzen heeft. Ik wil dat verhalen in het hart van mensen kruipen en daar heb je meer regie en artistieke visie voor nodig. Dan kom ik weer uit bij waar ik voor gestudeerd heb.

De zeven levens van Betty is meer dan 600.000 keer beluisterd. Bij Podimo zit een groot publiek van jonge mensen die veel streamen. Het is me enorm goed bevallen om met hen te werken en me gedragen te voelen door een vast clubje mensen om me heen, van marketing tot financiën tot eindredactie. Zeker met zo'n zwaar onderwerp, dat allemaal onvoorziene wendingen nam.”

Vangnet

“Via Zuid was de afgelopen vijf jaar steeds op de achtergrond aanwezig, maar voelde tegelijkertijd ver weg. Het is een talentontwikkelingstraject dat je grotendeels zelf vormgeeft en blijkbaar trek ik dan niet snel aan de bel. Ze waren vooral financieel ondersteunend. Ik miste soms een heldere lijn qua contactmomenten en wat ze nog meer voor mij zouden kunnen betekenen. Misschien kwam het ook doordat ik richting podcasts en radiodocumentaires ben gegaan. Daar ligt minder de expertise van Via Zuid en de volgorde ligt niet zo vast als in het theater. Bovendien viel mijn ontwikkelingstraject deels binnen de coronaperiode en leek Via Zuid in de beginjaren nog wat meer zoekende qua organisatiestructuur.

Ik heb absoluut mooie stappen kunnen zetten door de ondersteuning en flexibiliteit van Via Zuid, maar nog belangrijker is dat ik inmiddels een goed vangnet heb: mensen waar ik vast mee samenwerk. Bovendien heb ik dankzij het bereik van mijn podcasts een positie verkregen waarin ik serieus wordt genomen en zichtbaar ben als maker. Spanning over de toekomst zal er altijd wel een beetje zijn, maar ik heb er vertrouwen in.”

“Ik wil dat verhalen in het hart van mensen kruipen en daar heb je meer regie en artistieke visie voor nodig.”

Zichtbaarheid en bereik van Via Zuid in 2025

21.106 bereikte bezoekers*
in Nederland met
322 uitvoeringen

Aantal uitvoeringen per stad in Nederland

Drachten	1
Arnhem	8
Nijmegen	1
Tiel	1
Groningen	1
Breda	3
Den Bosch	7
Eindhoven	1
Helmond	1
Tilburg	1
Alkmaar	1
Amstelveen	1
Amsterdam	38
Hoofddorp	1
Hoorn	1
Weesp	2
Zwolle	1
Utrecht	22
Terneuzen	1
Alphen aan den Rijn	3
Den Haag	31
Gouda	1
Leiden	1
Rotterdam	20

Aantal uitvoeringen per gemeente in Limburg

Geleen	2
Heerlen	15
Maastricht	46
Roermond	9
Sittard-Geleen	87
Steyl	3
Venlo	5
Venray	4
Weert	2

9.077 bereikte bezoekers*
in Limburg met
173 uitvoeringen

Aantal uitvoeringen per stad per land

België	
Antwerpen	8
Brussel	3
Oostende	10
Duitsland	
Aken	4
Alsdorf	1
Herzogenrath	1
Übach-Palenberg	1
Italië	
Venetie	2

* exclusief online bezoekers c.q. luisteraars)

Overzicht activiteiten en bezoekers 2025

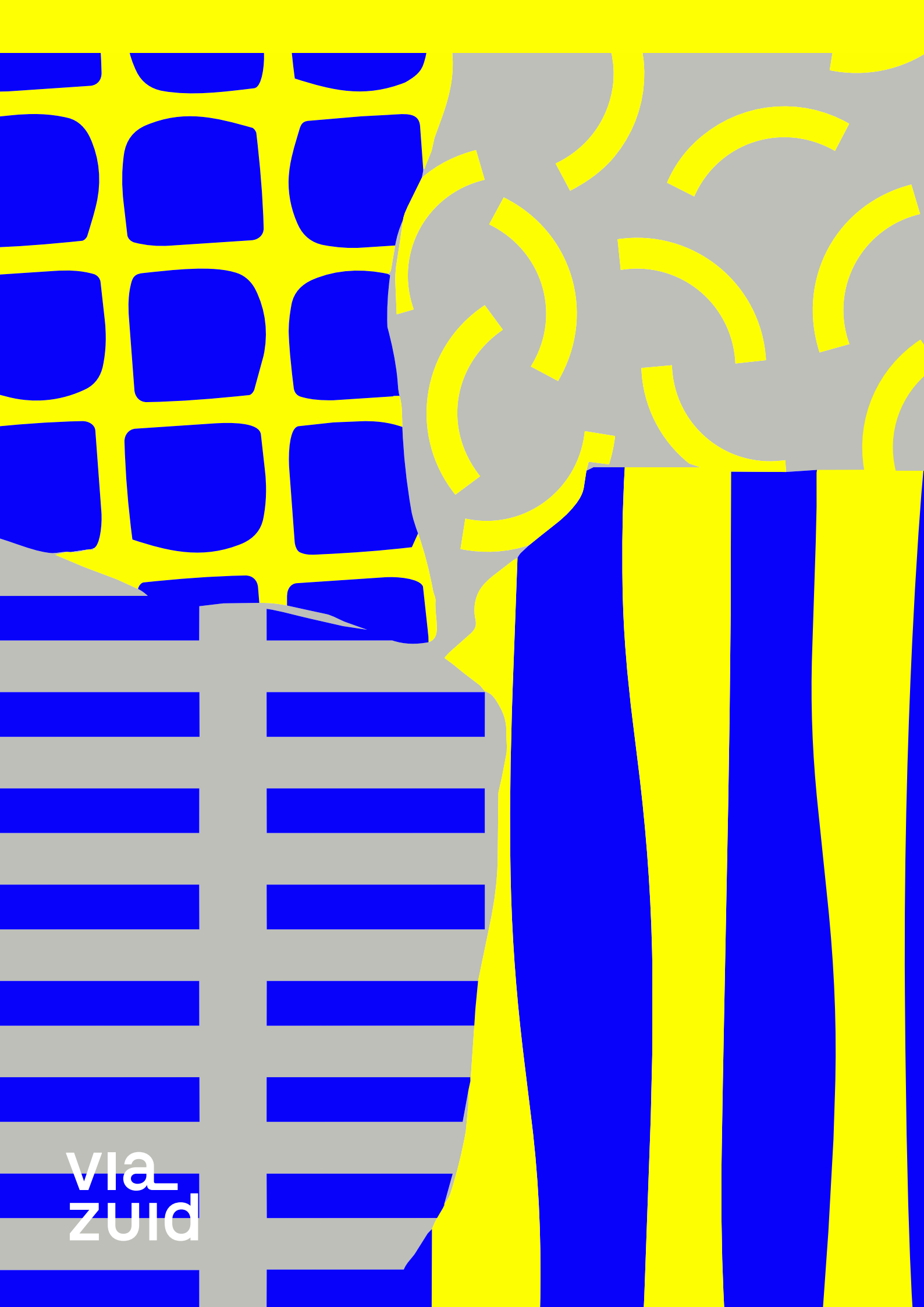
	Aantal voorstellingen/activiteiten	Aantal bezoekers	Aantal betalende bezoekers
Contextprogramma's	2	138	0
Wintergnights openings- en afsluitingsperformance	2	138	0
Overige activiteiten	21	21.283	1.142
audio installatie SXWorker Choir	1	25	23
House- Bookpresentation	1	20	0
Live@Kiosk Radio	3	255	0
Release party 531	2	1.127	1119
Voel me niet sexy	1	503	0
Zuidzone Artistiek onderzoek Layla	1	24	0
Zuidzone Artistiek onderzoek Mira	1	25	0
Zuidzone Dag Flatje	2	145	0
Zuidzone Dochters over vader	1	58	0
Zuidzone Laat je horen	1	185	0
Zuidzone Reuzepas	2	203	0
Zuidzone TAM	2	238	0
Zuidzone Vluchtgevaar	1	6	0
Zuidzone Vrechlap	1	12	0
Zwermelingen	1	18.457	0
Reguliere voorstellingen	246	18.162	15.680
A clever way into the Heart	11	467	426
All night Long	1	12	11
Clashlab	3	451	134
Co-Lab, huidschrift 1	3	330	318
DisConnect	12	650	613
er is geen ritme, er is regen	14	428	402
Euregio Danslab Niet prikken	4	531	508
Euregio Danslab Sally Sessie	1	37	0
FIVe	1	650	640
Great Apes of the West Coast	2	273	256
Het Huis	4	283	188
Huidschrift	6	411	386
Lodewijk	5	337	204
Longen	31	3.554	2.743
Making noise for Gaza	1	80	80
Monolith	5	317	285
Museumnacht Danslab Mireia	3	212	212
Muzieklab	2	30	0

	Aantal voorstellingen/activiteiten	Aantal bezoekers	Aantal betalende bezoekers
Niet zo slim	2	70	63
Parallel Realities	68	5.576	5.440
Resonance	7	580	552
Roomtone	8	136	120
Skin Hunger	7	84	77
Sneak Peek Bismillah	2	30	26
Sneak Peek Euregio Danslab	1	43	39
Sneak Peek Monolith	1	18	10
Swan Songs	2	61	30
Talentlab	2	703	699
The Chair, The Wig, and the Sheep: The portable universe	4	45	0
Universe under construction	3	650	650
Zing Ontbijt	10	389	379
Zuidzone Dag Flatje	7	189	189
Zuidzone Dochters over vader	4	83	0
Zuidzone Laat je horen	2	40	0
Zuidzone Vluchtgevaar	2	78	0
Zuidzone Vrechlap	5	334	0
Tussentijdse presentaties	27	718	348
Offspring, schets	1	75	70
Sneak Peek Ashes to Ashes	1	55	45
Sneak Peek Hoe blijf ik bij mijn geliefde	1	26	21
Sneak Peek Natuur, LSD en Liefde	1	26	21
Sneak Peek Taallab	1	43	39
Wild Woman	4	200	152
Winternights Constantinopel 2025	4	46	0
Winternights Navelband	5	105	0
Winternights Radio Static	5	55	0
Winternights Wild Woman	4	87	0
Educatieve activiteiten	57	1.022	279
Euregio Danslab Sally Sessie	1	19	9
Loneliness 2.0	4	225	225
RIDDC	2	48	0
Zuidzone Reuzepas	31	631	0
Zuidzone TAM	18	54	0
Zwermelingen	1	45	45
TOTAAL	353	41.323	17.449

Overzicht projecten 2025

	Maker	Aantal activiteiten	Aantal bezoekers
Coproducties in relatie tot Makerscollectie Via Zuid		163	13.896
er is geen ritme, er is regen	Boris de Klerk	14	428
Great Apes of the West Coast	Princess Isatu Hassan Bangura	2	273
House- Bookpresentation	Rosa Vrij	1	20
Live@Kiosk Radio	Boris de Klerk	3	255
Lodewijk	Sofie Kramer	5	337
Longen	Zorba Huisman	31	3554
Making noise for Gaza	Sachit Ajmani	1	80
Monolith	Sofie Kramer	5	317
Niet zo slim	Sebas van der Donk	2	70
Offspring, schets	Boris de Klerk	1	75
Parallel Realities	Maarten Heijns	68	5.576
Release party 531	Sebas van der Donk	2	1127
Roomtone	Boris de Klerk	8	136
Swan Songs	Ika Schwander	2	61
The Chair, The Wig, and the Sheep: The portable universe	Rosa Vrij	4	45
Universe under construction	Rosa Vrij	3	650
Voel me niet sexy	Sebas van der Donk	1	503
Zing Ontbijt	King Sisters	10	389
Eigen producties Via Zuid		8	483
Het Huis	Noah Janssen	4	283
Wild Woman	Princess Isatu Hassan Bangura	4	200
Eigen projecten Via Zuid		28	672
Sneak Peek Ashes to Ashes	MC Makita (Noah Janssen)	1	55
Sneak Peek Bismillah	Layla Önlen	2	30
Sneak Peek Euregio Danslab	Bo Jacobs &	1	43
Sneak Peek Hoe blijf ik bij mijn geliefde	Annelie Koning	1	26
Sneak Peek Monolith	Sofie Kramer	1	18
Sneak Peek Natuur, LSD en Liefde	Joske Koning	1	26
Sneak Peek Taallab	Mira Verhoeve	1	43
Wintergnights context	King Sisters	2	138
Winternights Constantinopel 2025	Birsu Tamer	4	46
Winternights Navelband	Layla Önlen	5	105
Winternights Radio Static	Sachit Ajmani	5	55
Winternights Wild Woman	Princess Isatu Hassan Bangura	4	87

	Maker	Aantal activiteiten	Aantal bezoekers
Labs		121	5.443
All night Long	Studenten Toneelacademie Maastricht & Conservatorium	1	12
Clashlab	Lioba Benold, Shu Jantje enJelle Huizinga	3	451
Co-Lab, huidschrift 1	Bo Jacobs	3	330
Euregio Danslab Niet prikken	Bo Jacobs	4	531
Euregio Danslab Sally Sessie	Bo Jacobs	2	56
Huidschrift	Bo Jacobs	6	411
Loneliness 2.0	Selam El Achari	5	270
Museumnacht Danslab Mireia	Mireia Varón Gallofré	3	212
Muzieklab	Neele Kamerbeek, Selim Aydin en Simon Pingen	2	30
RIDDC	Sarah Baltzinger & Isaiah Wilson	2	48
Skin Hunger	Mireia Varón Gallofré	7	84
Talentlab	Divers	2	703
Zuidzone Artistiek onderzoek Layla	Layla Önlen	1	24
Zuidzone Artistiek onderzoek Mira	Mira Verhoeve	1	25
Zuidzone Dag Flatje	Karlijn van Kruchten, Quintijn Relouw	9	334
Zuidzone Dochters over vader	Rebecca Schoolmeesters	5	141
Zuidzone Laat je horen	Femke Stasse, Lars Henderiks, Judith Westbroek en Sebas van der Donk	3	225
Zuidzone Reuzepas	Lobke Houkes	33	834
Zuidzone TAM	Studenten Toneelacademie Maastricht	20	292
Zuidzone Vluchtgevaar	Quintijn Relouw	3	84
Zuidzone Vrechlap	Karlijn van Kruchten	6	346
Producties van oud Via Zuid makers		33	20.829
A clever way into the Heart	Silke van Kamp	11	467
audio installatie SXWorker Choir	Naomi Steijger	1	25
DisConnect	Sharon Wesseling	12	650
FiVe	Sharon Wesseling	1	650
Resonance	Sharon Wesseling	7	580
Zwermmelingen	Naomi Steijger	1	18.457
TOTAAL		353	41.323

via
zuid